

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Mit livs erindringer.

Af Christian Jensen

Forord

Manuskriptet til denne e-bog er skrevet af min mors lillebror Christian Jensen født 17. marts 1921 på Gravlev Hede i Himmerland og død den 16. februar 1997 på Sjælland.

På sin lune måde beskriver Christian sin barndom og ungdom samt sit arbejds- og familieliv.

Jeg har redigeret Christians erindringer med nænsom hånd og udvalgt nogle få af familiens og egne fotos, der understøtter fortællingen.

God læselyst.

Aalborg, den 19. oktober 2020

Kurt Kristian Duhn

ISBN 978-87-972663-0-4

kurt@duhn.net

mobil 5193 1920

Jeg blev født den 17. marts 1921 på Gravlev Hede "under en gyvelbusk" som jeg ynder at sige, når nogen spørger hvor jeg er født. Det med busken er nok ikke helt korrekt, men i et gammelt stråtækt bindingsværkshus, kun få meter fra lyngheden, hvor hugorme ikke var noget særsyn i min barndom. Nu er heden borte og en stor landevej går tværs gennem mine forældres marker og bygningerne er revet ned.

Min far (*Jacob Jensen født 6. april 1881*) og mor (*Kristine født Larsen 11. august 1898*) købte ejendommen med 13 tønder land under første verdenskrig da alt var dyrt, og har sikkert betalt for meget for den. Da krigen sluttede faldt priserne drastisk på alt, også på landbrugsvarer og så kneb det meget med at få balance i økonomien, de var meget fattige, alt hvad der hed luksus var der ikke råd til.

Elly, Magda, Gerda og Christian 31. marts 1957

Da jeg blev født var der i forvejen to børn, Anna (*født 16. juni 1917*) og Magda (*født 30. september 1919*) og efter jeg blev født kom yderligere to piger, Elly (*født 24. oktober 1923*) og Gerda (*født 22. november 1924*), så der var mange munde at mætte. Jeg husker ikke så meget til min far, da han døde allerede da jeg var seks år gammel. Jeg mindes ham som en meget alvorlig mand, men der var nok heller ikke så meget at grine af, han sagde ikke mange ord til os børn, men det han sagde, blev til gengæld taget til efterretning, så det var aldrig nødvendigt at sige mere end den ene gang. For eksempel ville han ikke høre vi brugte bandeord og det gjorde vi så ikke.

Huset var kun en lang længe, i den ene ende var der en lille stue blev kaldt pænstuen. I den anden side var der et lille soveværelse som samtidigt blev brugt som opholdsstue og for enden af den et lille køkken. Det var i al beskedenhed hele lejligheden. Fra køkkenet gik man direkte ud i loen, hvor far om vinteren stod og tærskede kornet med plejl, og derfra ind i stalden hvor der vel var plads til fire køer og 10-15 grise og de to små islandske heste. Det var så hele herligheden som var rammen om mine tidligste barndomsår. Pænstuen blev stort set kun anvendt når vi en sjælden gang havde gæster og så sad min far der undertiden når han ville have lidt fred, og slappede af med sin lange porcelænspipe og sin avis.

Landbrugsmaskiner var et ukendt begreb dengang, og i så fald kun på større gårde. Jorden blev sået til med hånden fra en sæk som hang maven med en snor op over nakken, og bagefter blev det harvet ned, med de to små islændere som trækraft. Så blev der sået roer og lagt kartofler. Når roerne havde en passende størrelse blev de luget og tyndet med hænderne. Roehakker kendte vi ikke dengang.

Når vi nåede høsten mejede far det hele med en le og mor bandt det hele op i neg, derefter blev det stillet op i hobe og stod så der, til det var godt tørt, og derefter blev islænderne spændt for vognen og det hele blev kørt ind i loen og på loftet, og der stod far så og bankede med plejlen det meste af vinteren.

Når kornet var i hus kom turen til kartofler og roer. Roerne blev trukket op og toppen skåret af med en kniv og så blev de kørt hjem i en roekule til opbevaring vinteren igennem, dernæst blev jorden harvet og pløjet og jeg husker når far pløjede, gik jeg og målte op og regnede ud hvor mange omgange han manglede.

Når far var træt og vi havde fået aftensmad satte han sig ofte ind i pænstuen og røg sin lange pibe og læste sin avis og ve den der lavede for meget ballade eller drillede de andre. Da kaldte far inde fra stuen ”du kan komme herind og få et par lussinger så du kan få noget at vræle over”. Men jeg kan nu ikke mindes at der er nogen der har hentet dem.

Far var nu ellers ikke den der gik og uddelte øretæver i tide og utide. Jeg kan kun erindre, at jeg har fået en, og det var engang vi havde haft besøg af min morbroder Ole, eller ”Wolle” som han altid blev kaldt.

Wolle havde ved den lejlighed lært mig en ny sang, og jeg kan stadig huske den, selvom jeg dengang kun har været omkring fire år. Den lød som følger:

”Du skal ikke græde lille Lotte,
for du må godt ha’ lov at tisse på min potte,
og skide i min høje hat,
og lig hos mig i nat”.

Ole Larsen "Wolle" 20. august 1894 – 28. april 1961.

Og jeg syntes den var mægtig god, så da Wolle var rejst, sad jeg ude på køkkenbordet og skrålede den sang af fuld hals. Muligvis har jeg gentaget den for mange gange, for pludselig kom far ud i køkkenet og uden yderligere kommentarer knaldede han mig en øretæve, så jeg faldt ned af bordet, og fik den besked, at den sang måtte jeg godt glemme.

En gang hver sommer kørte vi en tur på Flamsted Hede, og besøgte min mors forældre som havde en landejendom der. Turen foregik med hestevogn med de to små islændere for vognen, det var en lang tur for de to små heste, som jo ikke havde så lange ben. Hestene var meget bange for biler, som ikke var almindelige dengang, så hver gang far så en bil i det fjerne måtte han ned af vognen for at holde hestene ved hovedet, for ellers ville de rende i grøften med os. Men der var jo gudskelov ikke så mange biler dengang.

Vi fik også hver sommer en tur til Skørping hvor vi besøgte min farbroder Jens og hans kone Louise. Min farbroder var karetmager og ligesom min far en stille natur, men Louise talte som et vandfald og så var hun meget nysgerrig, og jeg kunne ikke lide når hun spurgte og spurgte. Hun ville gerne optræde som om hun var en finere dame. Hun talte fint som vi sagde. Hun talte bysprog og ude på landet talte vi jo ravjysk. Det harmonerede jo ikke rigtig sammen og hun var meget sirlig og pillen med alting. Så vi børn skulle jo helst optræde som dydsmønstre når vi besøgte dem.

Det var ikke det sted jeg var mest varm på at komme. Min mor fortalte mig senere, at når vi skulle på besøg hos farbror Jens og Louise, sagde jeg altid: "Ja, jeg kan da godt køre med derop, men jeg står altså ikke ned af vognen". Men det gjorde jeg jo alligevel, for tiden har jo nok været for lang ved at sidde på vognen i 4-5 timer. Det var da også meget interessant at komme ind på farbrors værksted og se hvordan han lavede vognhjul.

Farbror Jens og Louise havde kun en datter, hun hed Agnete og gik på det tidspunkt vistnok i realskolen. Agnete var som sin mor meget dannet og kultiveret og lærte også porcelæns-maling. Vi børn fik hver en håndmalet kop som gave fra hende. Bortset fra det, så var Agnete heller ikke en vi kom rigtig på bølgelængde med. Engang imellem kom farbror Jens og Louise på cykel og besøgte os ude på heden. Det gik lidt bedre for der var jeg jo på hjemmebane.

I 1925 da jeg var fire år, brændte Albækskoven. Min mor var meget bange for at der skulle gå ild i vores hus. Skoven lå godt nok et par kilometer fra vores hus, men der var lyng hele vejen fra skoven og til kun få meter fra huset. Skoven var store grantræer og fulde af harpiks som de jo var, stod de som store fakler og brændte helt oppe i trætoppene, og det buldrede og bragede så vi kunne høre det helt hjem hvor vi boede. Tilmed var det mørk aften. Det var et storslået skue. Ilden blev dog slukket inden den nåede hjem til os. Så mor slap med skrækken men det gjorde et dybt indtryk på os børn.

Jeg kan også huske da min lillesøster Gerda blev født. Min far hentede selv jordemoderen, eller madammen som hun blev kaldt dengang, i fjedervognen med de to små islændere spændt for.

Da far ankom med en stor kraftig dame, blev vi fire børn, sammen med far lukket ud køkkenet, med strenge instrukser om ikke at gå ind i soveværelset og der måtte vi så blive til det hele var overstået. Vi fik den besked at det var fordi storken skulle komme med et nyt barn til os. Da storken var fløjet igen blev vi lukket ind for at se den lille nye. Så nu var vi fem børn.

Far tømrede en slagbænk sammen og i den sov Anna og Magda. Om dagen blev den brugt til at sidde på når vi spiste. Jeg sov sammen med min far, Elly sammen med min mor og den lille nye Gerda, som hun kom til at hedde, sov i sin vugge. Men nu var der vist heller ikke plads til flere.

Jeg husker også engang mor gik rundt ude i haven og vuggede lille Gerda på armen og Gerda skreg ganske frygteligt. Hun havde kolik og mor var meget ulykkelig og vidste ikke sine levende råd hvad hun skulle gøre for at trøste hende. Men kolikken forsvandt da langt om længe.

Julen 1927 er en jul jeg aldrig glemmer. Dagen op til lillejuleaften blev far pludselig meget syg, og kunne ikke få luft og han jamrede sig ganske forfærdeligt. Mor måtte af sted til den nærmeste telefon og ringe til læge, og fik også fat i doktor Hjort i Støvring. Og han kom da også, efter jeg ved ikke hvor lang tid. Han havde dengang kun en jumbe og en stor rød hest, til at køre rundt til patienterne i. Der er jo sikkert gået et stykke tid, da der var 6-7 km fra Støvring og ud til hvor vi boede.

Doktor Hjort gav mor en flaske med nogle røde dråber, som hun skulle give far en gang i timen, jeg tror det har været morfin. Han måtte ikke få for meget, og far ville have det hele tiden. Men det fik han altså ikke. Far fik to store dyner under hovedet så han sad næsten ret op i sengen, men kunne alligevel ikke få luft.

Dagen efter kom doktor Hjort igen. Det var den dag der var juleaften, da var det blevet endnu værre. Jeg kan stadig huske som far klagede sig "Å, ja, å, ja". Så fik doktor Hjort ringet efter en ambulance og far kom af sted på sygehuset. Mor havde imidlertid fået talt med vores nærmeste nabo som havde en voksen datter, som blev kaldt Mutte, og hun kom for at se efter os børn. Så fulgte mor med i ambulancen til sygehuset.

Det blev en meget sørgelig juleaften, uden juletræ og julemad. Og med en fremmed pige i huset. Mor kom først tilbage anden juledag og fortalte os at far var død. Og hun græd meget. Vi børn forstod vel ikke så meget hvad det indebar. Men pludselig stod hun jo alene med fem børn fra 2 til 10 år. Og ved siden af en forgældet ejendom. Det var jo meget alvorligt.

Mor fik tilkendt 52 kr. om måneden i enkepenge, som det hed dengang. Det var ikke mange penge for seks personer at leve for.

Far blev begravet, datoen husker jeg ikke, på Støvring Kirkegård. Det var en trist begivenhed. Det var vist første gang jeg var i en kirke, bortset fra dengang jeg blev døbt, og det kan jeg af gode grunde ikke huske. Men den begravelse blev brændt ind i mit sind, så jeg aldrig glemmer det.

Nu gik min mor en svær tid i møde, ejendommen skulle sælges og vi skulle have et andet sted at bo. Jeg tror det var min onkel Thorvald fra Skørping som fandt en køber. Det var i hvert fald en som hed Søgård fra Skørping som kom og købte den, og så vidt jeg ved, blev der ikke en krone tilbage til mor. Ejendommene var faldet drastisk i pris siden mine forældre havde købt den, og vi var tæt på landbrugskrisen. Men den blev da solgt.

Mor havde fået lov til midlertidigt at flytte ind hos mine bedsteforældre, som for nylig havde solgt deres ejendom på Flamsted Hede. Nu havde de købt et langt gammelt bindingsværkshus i Håls. Der fik vi så et rum hvor vi kunne sove, og vi spiste sammen med dem.

Inden vi flyttede kom en af mine mostre med en indrammet forstørrelse som de havde fået lavet af min far. Da mor så billedet græd hun igen.

Så oprandt flyttedagen. Det var en trist dag at forlade de vante omgivelser. Mor har senere fortalt, at jeg havde trøstet hende og sagt: "Du skal ikke være så ked af det, for jeg køber ejendommen tilbage når jeg bliver stor". Det løfte kom jeg aldrig til at indfri for mor døde inden jeg blev stor. Nu er ejendommen væk og jævnet med jorden.

Der kom en lastbil og hentede vore ejendele. Så gik turen til Håls, med os børn oppe i ladet sammen med møblerne. Det har sikkert været sidst i marts måned. Det var i alt fald lige før landmændene begyndte at rode med jorden.

Mine bedsteforældre havde ryddet en stue hvor vi kunne få plads til vores ting. Der var ikke megen plads at muntre sig på. Men det var sommeren der stod for, så for det meste kunne vi være ude. Så det kunne nok gå for en tid.

Den sommer fik jeg lært at cykle, på min mors cykel. Jeg kunne ikke nå sadlen. Men det gik nu meget godt alligevel. Jeg så at de unge karle i byen kunne køre uden at holde på styret. Så det måtte jeg også prøve. Med det resultat at jeg væltede på grusvejen og fik en hel masse småsten op under huden på mine bare knæ. Det var ikke særlig behageligt.

Mor gik noget ud på arbejde og var med til at luge roer og var også ned i høsten og i kartoflerne om efteråret.

Hen på sommeren begyndte jeg at gå i skole. Der fik jeg en varm velkomst. Lærer Møller havde købt en lille rugemaskine som var stillet i gangen ind til skolestuen. En eller anden havde pillet noget ved den. Så en af skufferne var gået i stykker. Det blev så mig der fik skylden, og øretæverne, så det var ikke nogen succes på den første skoledag. Mor havde meget besvær med at få mig sendt i skole et stykke tid efter den velkomst. Men læreren havde også ry for at være tosset i hovedet.

Fra første november fik min mor en plads som malkekone på en gård i Fruerlund ved Hurup, imod at malke 18 køer to gange dagligt, fik hun lov til at bo gratis i et hus som hørte til gården. Det var hårdt slid for det var jo håndmalkning dengang.

Vi børn måtte så i en ny skole. Men læreren der var nu meget rar. Det var en tur til fods på cirka 5 km og vinteren var meget streng det år. I lang tid var der mellem 20 og 30 graders frost, og vi havde vist ikke for meget med varmt tøj. Jeg fik da også den vinter mit livs værste ørepine. Jeg græd en hel nat. Mor dryppede mig i ørerne med lidt lunken fløde. Det dulmede lidt og ørepinen fortog sig da også igen.

Hen på vinteren blev mor syg og kunne ikke klare malkningen længere, så hun måtte sige pladsen op. Og vi måtte flytte igen. Min moster Marie fandt et lille hus til os lidt uden for Støvring. Huslejen var 15 kr. om måneden. Det var en tredjedel af mors enkepenge, så hun måtte jo finde noget arbejde. Da roesæsonen begyndte var vi hele familien ude og luge roer. Vi børn blev hurtigt ret dygtige til det, undtagen selvfølgelig de to små, som jo kun var 4-5 år gamle.

Mor var meget ærekær og det sidste hun ville gøre var at bede kommunen om hjælp.

Øverste række fra venstre Christians kusine Kirstine Guldhammer født Larsen 1914-02-15, moster Anna Andersen født Larsen 1908-08-17, morbror Ole "Wolle" født 1894-08-20, moster Caroline Knudsen født Larsen 1901-03-16, søster Gerda Andersen født Jensen 1924-11-22, søster Anna Lausten født Jensen 1917-06-17, mor Kristine født 1898-08-11. Nederste række Kusine Emma Nielsen født Knudsen 1920-09-24, **Christian** født 1921-03-17, søster Magda Duhn født Jensen 1919-09-30, søster Elly Sjöström født Jensen 1923-10-24 og Christians mormor "bedste" som hun blev kaldt Marie Elsine Kristine Larsen født Nielsen 1872-07-11.

I Støvring kom jeg så til at gå i min tredje skole. Anna og Magda i deres fjerde. Det var jo lidt forvirrende, for alle havde deres eget system at gå efter. Men det gik nu meget godt. Der var fem klasser og dygtige lærere. Det er uden tvivl den skole jeg har lært mest i. Lærerne var strenge men retfærdige og forlangte virkelig noget af os.

Da vi var færdige med at luge roer, fik mor arbejde i en tørvemose som lå cirka tre km fra hvor vi boede, og der gik vi hele familien i gåsegang ned og stakkede tørv et godt stykke tid. Der var vi 3 største børn også med i arbejdet. Men en gang imellem når vi var ved at blive trætte fik vi lov til at lege et kvarters tid, så var vi friske igen.

Da vi var færdige i tørvemosen fik mor noget høstarbejde på en nærliggende gård. Da kunne vi børn så holde lidt fri. Efter høsten var mor med til at pille kartofler op på den samme gård og måtte vinteren over klare sig med sine enkepenge.

Om vinteren fik vi alle sammen en meget svær influenza. Vi lå alle sammen i sengen på en gang. Min søster Anna fik lungebetændelse, og det var en alvorlig sag dengang længe før penicillinen blev opfundet. Doktor Hjort kom hver dag og så til hende. Han sagde til mor at hvis hun kom over krisen på niendedagen så ville hun komme over det. Anna kom sig da også igen.

Men mor var meget længe om at komme over influenzaen og blev aldrig siden rigtig rask. Den følgende vinter blev det konstateret at hun havde tuberkulose, hun kom på sanatoriet og kom sig aldrig rigtig mere.

Mor havde fået sin yngre søster Othilie til komme og passe os børn, men det kom aldrig rigtig til at fungere. Othilie var kun tyve år og ville jo gerne til bal og more sig.

Moster Othilie 28. marts 1911 – september 1988.

Så sad vi børn alene til langt ud på natten, og nogen gange havde hun et eller andet mandfolk med sig hjem til overnatning.

Jeg havde heller ikke den store respekt for hende og kunne godt lide at drille hende.

Engang fandt jeg på at hejse hendes cykel op i toppen af et højt træ, og Othilie kunne jo ikke forstå hvor den var blevet af. Men til sidst måtte jeg gå til bekendelse og fire den ned igen.

Min ældste søster Anna havde imidlertid fået en plads på en ejendom som lå 2-3 km borte, så nu var vi kun fire børn hjemme.

Nogen har jo nok fundet ud af at Othilie ikke var den rigtige til at passe på os børn for pludselig blev hun fyret, og nu kom en kusine på 18 år som så skulle passe os. Men det gik ikke stort bedre og hun kunne heller ikke rigtig styre mig. Nu blev jeg sendt ud til min morbror Wolle som kort forinden havde fået bygget et helt nyt statshusmandsbrug som der på det tidspunkt blev udstykket så mange af.

Mens jeg stadig gik i skole i Støvring tilbød overlærer Alstrup at køre os børn en tur til Hobro så vi kunne besøge mor som lå på sanatoriet der. Det gjorde han nogle gange. Det syntes vi var meget venligt af ham.

Efter mor var kommet på sanatoriet var det som enkelte af børnene i skolen forsøgte at undgå mig. Jeg tror de havde fået besked hjemmefra at mor havde tuberkulose og at det smittede. Et par stykker var endda ubarmhjertige nok til at sige det. Efter det talte jeg aldrig om min mor og da slet ikke om hendes sygdom.

I Støvring Skole var der tre lærere, overlærer Alstrup, lærer Poulsen og en lærerinde som hed frøken Gerner. Frøken Gerner blev i øvrigt gift mens jeg gik i skole hos hende. Da mor kom på sanatoriet tilbød hun mor at adoptere mig, men mor sagde nej tak. Hun havde vel dengang håb om at hun ville blive rask igen.

Men jeg kom så ud til morbror Wolle og skulle hjælpe ham med landbruget.

Han havde 12 tønder land jord og så var der 2 tønder land tørvemose hvor han gravede tørv og solgte for at tjene lidt ekstra penge.

Landbruget var jo dengang som alt andet inde i en krise. Der var meget lave priser på alting, en slagtegris kostede kun 35- 36 kr. og en slagteko ca. 60 kr. Så der var jo ikke mange penge i det.

Der fik jeg lært at arbejde. Wolle gravede 16.000 tørv om dagen, og dem skulle jeg så slæbe ud på pladsen og læsse dem af i snorlige rækker. Og det skulle jo helst gå stærkt, så jeg var tilbage når han var færdig med det næste læs.

Engang mens jeg stod og læssede tørv af og stod med ryggen til hesten havde den vendt sig og var trådt op i de våde tørv og fik ødelagt nogle stykker. Wolle må have haft en dårlig dag. I alt fald var han i dårlig lune. Han havde set hvad der var sket, og han sprang op af graven og gav mig en ordentlig røvfuld. Og så fik jeg besked om at se ordentlig efter en anden gang.

Wolle var ungkarl så en gang imellem fik han fat i en husbestyrerinde, men de blev der sjældent mere end et par måneder. Så rejste de igen. Wolle havde ikke råd til at give dem løn. Så for det meste gik han selv og rodede lidt mad sammen. Jeg kan kun sige, at jeg har smagt det der var bedre.

Wolle havde en gammel mand boende på pension, så det fik han lidt penge for. Han hed Jens og var en sur stodder. Han røg på en pibe som var en hel meter lang.

Hans største fornøjelse var at svirpe mig hen over ryggen med den pibe og så grinede han. Jeg syntes nu ikke det var så morsomt for det gjorde sgu' ondt gennem en tynd skjorte, og jeg var jo kun 10 år.

Jeg fortalte aldrig mor om hvordan jeg havde det, først da jeg havde været hos Wolle i halvandet år kom jeg til at nævne det.

Så forlangte mor at jeg kom hjem.

Mens jeg var hos Wolle måtte jeg igen skifte skole, og det var ikke nogen god skole. Læreren var grim som arvesynden, og vi kaldte ham "Abekatten med silkehatten".

Mjels Skole 1932. Mjels ligger mellem Volsted og Ferslev.
Christian står forest som nummer 2 fra venstre.

En dag i frikvarteret var der en dreng der kom til at sige det så højt at læreren hørte det. Vi blev omgående kaldt ind i klasseværelset og så begyndte han ellers at tæve drengene fra en ende af med spanskrøret for at få dem til at sige hvem, der havde sagt det. Da han havde tævet de første fire turde den femte ikke tie stille og sagde hvem det var. Og så blev vedkommende dreng simpelthen overfaldet. Abekatten piskede ham med spanskrøret i mindst 5 minutter så han var både sort og blå over det hele. Da han endelig slap fri sprang drengen ud af døren og løb hjem. Vi så ham aldrig mere. Han kom i en anden skole og forældrene tog drengen til læge. Abekatten blev meldt til politiet og fik en klækkelig bøde for børnemishandling.

Imidlertid var mor blevet så rask, så hun fik lov til at komme hjem og fik nu en lille loftslejlighed i Skørping. Der var det så at jeg kom hjem, og måtte igen skifte skole. Jeg tror jeg kom hjem i oktober måned og skulle så blive vinteren over.

Skørping Skole var ellers en ret god skole, men jeg gik der kun i ca. 5 måneder så jeg nåede dårligt at falde rigtig til før jeg skulle skifte igen. Men jeg fik nogle gode måneder hvor jeg også fik tid til at lege ligesom andre børn.

Enkelte gange fik vi også penge til en biografbillet. Det kostede dengang 35 øre. En af de første film jeg så hed "Den sidste Mohikaner". Efter den oplevelse legede jeg og mange andre drenge indianere inde skoven udstyret med buer, pile og tomahawker som vi selv fremstillede. Jeg fik da også ved et uheld skudt en dreng midt i panden med en pil. Det blev jeg ikke populær på hos drengens mor. Jeg fik en ordentlig opsang, så det var jeg ikke så glad for.

Da vi kom i marts måned så mor en annonce i avisen fra en bonde i Sejlstrup som søgte en hyrdedreng, Mor fik min fætter Jens til at følge med mig ned for at søge pladsen.

Thomas Bartholin som han hed ville først tale med min mor, og han kom så nogle få dage efter. Jeg fik pladsen for den fyrstelige løn af 50 kr. fra første april til første november. Men så fik jeg desuden 2 kr. i fæstepenge som han kaldte det.

Jeg fik også lov til at tjene hver en krone. På gården var der en besætning på 18 køer og 18 stude foruden kvier og kalve. Det blev nu min opgave at fodre dem og trække køerne ud på græs i marken inden jeg måtte gå i skole. Men jeg kom også for sent næsten hver dag.

Jeg måtte så igen skifte skole. Den hed Fræer Skole, og jeg tror ikke jeg havde bøgerne oppe af tasken i det år jeg gik der.

Der var to klasser og vi gik kun i 2 dage om ugen om sommeren og 4 dage om ugen om vinteren.

Jeg blev uvenner med læreren den allerførste dag. Det kom sig af at der var en dreng der havde anbragt en tegnestift på min bæk, hvor jeg skulle sidde. Jeg kom jo op i en vis fart og uvilkårlig til at sige av for helvede.

Lærer Witner kiggede meget bebrejdende på mig, og så sagde han, dig skal jeg vist have lidt kig med og jeg tænkte at det kunne han måske også få lejlighed til, og efter den dag irriterede jeg ham så godt jeg kunne.

Kort tid efter jeg var begyndt i skolen havde han nær revet alt håret af mig, jeg husker ikke hvad jeg havde forset mig med, men han ruskede mig i håret så jeg kunne rede det af i store totter. Efter den dag fik han aldrig fat i mig mere. Jeg havde øje med ham og når han tog spanskrøret og gik ned mod mit bord, så rejste jeg mig og løb en tur rundt om bordene med Witner i hælene. Men han kunne ikke fange mig. Så prøvede han på at få de andre børn til at fange mig. Men de turde ikke, for jeg havde sat mig i respekt fra den allerførste dag, hvor jeg skulle prøves af. Da gav jeg en af de værste en blodtud, så han ikke glemte det foreløbigt. Jeg havde jo efterhånden gået i så mange skoler, og havde fundet ud af at man ikke skulle finde sig i hvad som helst.

Hos Bartholin fik jeg et værelse i hestestalden, med en dør direkte ude fra stalden, og døren kunne ikke lukkes. Min seng var med halm i bunden og blev aldrig redt. Det var datteren som skulle rede sengen. Men enten glemte hun det eller også gad hun ikke. Når jeg så havde sovet i den et stykke tid forsvandt halmen ud til siderne så jeg til sidst lå på de bare bundbrædder. Så måtte jeg jo selv ryste lidt op i halmen. Engang fandt jeg en hel muserede i sengehalm, fuld af unger.

Jeg havde godt nok et stykke tid haft en fornemmelse af at jeg ikke var alene i sengen. Men dem fik jeg da så aflivet.

Jeg var rædselsslagen for at være alene på det kammer om natten. Døren kunne ikke lukkes, og jævnligt kom der sprittere som overnattede i stalden. Jeg kunne høre når de snakkede derude, og jeg vidste jo ikke om de kunne finde på at gå ind til mig. Det har de nu aldrig gjort.

Men en gang kom en af de unge karle fra byen for at skræmme mig. Han stod uden for døren og talte med fordrejet stemme, vi havde ikke elektrisk lys på gården. Men i mørket stod jeg ud af sengen og tog en lang fejekost som stod derinde til at forsvare mig med, så skubbede han døren, og lyste mig i ansigtet og først da han så at jeg hævede kosten og skulle til at slå ham oven i hovedet gav han sig til kende og sagde hvem han var og så grinede han. Jeg havde lige været så bange så hjertet sad oppe i halsen, så jeg kunne jo ikke rigtig se det morsomme i sagen, men han lovede da aldrig at gøre det mere.

Bartholins datter var gravid og forlovet med en karl som var på gården. Han sov inde i stuehuset på et værelse sammen med hende. Vi havde en gift husmand som fik to kroner om dagen i løn. Så skulle hans kone malke to gange om dagen for huslejen. De boede i et gammelt bindingsværkshus som hørte til gården. Simon hed manden. De havde to børn og selv dengang var to kroner om dagen ikke meget for en familie at leve for. De var meget fattige.

Engang lånte Simon en 25 øre af mig til en æske snus, og det kneb gevaldigt for ham at betale de penge tilbage. Da der var gået et godt stykke tid gik jeg en søndag ned til dem og spurgte om jeg kunne få min 25 øre. Simons kone hørte det og hun blev meget vred over at Simon havde lånt penge af mig og så fik jeg pengene.

Da vi kom hen på efteråret spurgte Bartholin om jeg ville blive et år længere, så skulle jeg få 125 kr. i løn for et helt år.

Den vinter skulle jeg gå til præst og jeg skulle også gå i skole fire dage om ugen. Det var om kun om morgenen og efter skoletid jeg var til rådighed på gården. Jeg havde nu heller ikke så meget at vælge imellem for mor havde ikke råd til at have mig til at gå hjemme. Jeg sagde ja til tilbuddet og blev et år mere.

Der blev kaldt op kl. 5 om morgenen. Jeg skulle skære kårroer til hele besætningen som var 36 store kreaturer foruden ungkvæg og kalve, og det foregik med en roeskærer med håndsving. Det tog sin tid. Bagefter skulle jeg fodre inden jeg måtte gå i skole. Jeg kom da også for sent hver dag.

Da det havde stået på et stykke tid forbød læreren mig at gå ind før han kom og kaldte på mig. Men der gik undertiden mere end en halv time før han kom og kaldte. Da jeg havde stået ude i gangen og frosset 3-4 dage blev jeg træt af det. Så gik jeg bare ind alligevel, med det resultat at han løb efter mig med spanskrøret. Så måtte jeg jo igen løbe nogle omgange rundt om bordene indtil han blev træt. Så jeg kunne jeg sætte mig ned. Men så prøvede han på at overlister mig og kom med spanskrøret gemt bag sig. Jeg havde ham under skarp observation, når han nærmede sig mit bord rejste jeg mig og gik en tur i lokalet. Så han havde aldrig held til at overlister mig.

Undertiden blev jeg sendt ind til hans kone for at hjælpe hende at banke tæpper eller andre ting. Hun var flink og vi kom vældigt godt ud af det sammen. Så fik jeg kaffe og kage, så der ville jeg hellere være.

Nu blev datteren så gift med sin Holger. Lærer Witner var med til brylluppet og bagefter fortalte Bartholin mig at han havde spurgt ham hvordan han kunde holde mig ud for jeg var den værste dreng han nogensinde havde haft i skolen.

Bartholin havde svaret og sagt, at det kunne han ikke forstå, for jeg var den flinkeste og dygtigste dreng han havde haft.

Da vi havde eksamen i skolen var præsten der og gav karakterer og han gav mig ug og ug÷ i det hele. Witner begyndte at protestere og sagde at det ikke kunne passe for til daglig kunne jeg ikke noget, men præsten holdt fast ved sit og sagde, at han havde givet karakter efter som opgaverne var løst, og det stod ved magt. Men det var jo noget jeg havde lært inden jeg kom i den skole.

Da vi nåede foråret kom der en dag en lastbil med et læs kunstgødning og det var dengang i sække med 100 kg. Karlene sagde til mig, at jeg kunne godt være med til at bære dem ind, så jeg begyndte at bære sække ind. Men da jeg havde været inde med de første tre kom Bartholin og standsede mig. Det måtte jeg ikke. Jeg kunne tage skade i ryggen, sagde han. Så måtte jeg jo holde op, selv om jeg var lidt stolt over at jeg kunne bære 100 kg.

Senere kunne jeg ikke dy mig for at prale med det over for hyrdedrengen på nabogården. Det kan jeg fanden mig også gøre sagde Kaj. Det ville jeg gerne se. Så vi gik ned i laden og hejsede en sæk med 100 kg foderblanding op på sække- løfteren. Kaj lagde ryggen til, men det var mere end han kunne klare, han bukkede sammen på midten med sækken over sig og blev liggende med sækken over sig og skreg som en stukken gris.

Jeg grinede så jeg kunne næsten ikke slæbe sækken af ham. Han lå og sundede sig lidt og da han endelig kom op at stå var han helt bleg og pludselig sagde han jeg skal skide, jeg skal skide, og så for han ind i kostalden og knap havde han fået bukserne ned før der stod en stråle fra ham på næsten 2 meter helt op til krybberne. Han havde fået tyndt liv af anstrengelserne.

Det var et kosteligt syn og jeg grinede så jeg næsten ikke kunne holde op igen. Dengang tænkte jeg ikke så meget over hvor alvorligt det kunne være blevet.

Da han havde samlet sig lidt sammen fik jeg ham hjulpet ind på mit værelse hvor han lagde sig på min seng og jamrede sig. Først langt ud på natten vaklede han hjem. Kaj talte aldrig mere om kraftprøver.

Da vi nåede hen på efteråret måtte jeg hæve 15 kr. af min løn til at købe et par nye gummistøvler for det var blevet for koldt at gå i det våde græs om morgenen, men det var også det eneste jeg brugte af min løn før november.

Da vi nåede den 1. november fik jeg 50 kr. udbetalt med den besked at de 15 kr. måtte jeg få fordi jeg havde været ret så dygtig, så jeg var jo meget stolt over det. Jeg blev så et år mere hos Bartholin og gik både i skole og til præst og blev konfirmeret om foråret 1935 og fik hele 75 kr. i konfirmationsgaver. Jeg følte mig nærmest velhavende. Det var jo mere end jeg tjente på de første 7 måneder hos Bartholin. Der blev holdt en lille fest med den nærmeste familie.

Christians konfirmationsbillede

Kort tid efter kom mor igen på sanatoriet og hjemmet blev opløst. Og kort tid derefter kom min søster Magda også af sted.

Hun var også blevet smittet. Hun var meget ulykkelig over det og græd sine modige tårer.

Mine to yngre søstre Elly og Gerda kom så i pleje hos en moster, men var der kun få måneder. Så flyttede de til en anden moster, men det var kun midlertidigt og så flyttede de til en tredje moster og blev så der til de blev konfirmeret og kom så ud og fik en plads i huset.

Magda lå på sanatoriet i ca. 3 år og var da kommet så meget over det så hun blev udskrevet og fik så invalidepension, og hun levede, blev gift og fik 3 børn - Kirsten, Preben og Kurt. Og døde først kort tid før hun fyldte 67 år.

Kirstens konfirmation 31. marts 1957.
Preben 13 år, Kurt 4 år, Kirsten 14 år og Magda 37 år.

Mor kom aldrig mere hjem fra sanatoriet, hun blev svagere og svagere. Det var næsten en lidelse at se hende den sidste tid.

Hun nåede lige at se Elly i konfirmationskjolen og døde i 1937.
Ti år efter min far og kun 37 år gammel.

Ellys konfirmation 3. oktober 1937

Gerdas konfirmation 2. april 1939

Der blev ringet fra sanatoriet ned til Bartholin. Datteren kom og gav mig meddelelsen. På en måde var det en lettelse, for vi var jo alle klar over hvad vej det gik og jeg var også træt af sanatoriebesøg hver gang jeg havde fri. Men på den anden side følte jeg mig meget alene i verden.

Nå men livet skulle jo gå videre. Jeg rejste fra Bartholin til november og fik plads hos mors fætter som havde en ejendom på 21 tønder land langt ude på en mark. Det var et ensomt sted at være, jeg var jo vant til landsbyen hvor der var flere unge mennesker og her var kun nogle gamle hønisser, så det blev et langt år og jeg kom aldrig til at føle mig rigtig hjemme. For det år fik jeg 225 kr. i løn og jeg syntes næsten ikke der var til at se ende på det år.

Da vi endelig nåede november rejste jeg igen tilbage til Bartholin og skulle nu have 450 kr. for et år. Men denne gang var jeg knapt så glad for at være der. Måske havde han forventet en hel masse mere af mig nu da jeg skulle have mere i løn, og dels var jeg jo nok blevet mere selvstændig og fandt mig ikke i hvad som helst. Men jeg blev da året ud.

Så fik jeg plads på Ladebjerggård i nærheden af Skørping. Det var en noget større gård og der var vi 3 karle og jeg skulle være andenkarl. Bonden hed Niels Brorsen og var glødende nazist og forhenværende herregårdsforvalter. Min løn blev aftalt til 635 kr. for et år. Så det gik da fremad.

Brorsen og konen havde fire børn, den ældste hed Ejner og var et års tid yngre end jeg. Han havde fået en meget hård opdragelse og havde udviklet sig til en hel bandit. Da han var 6-7 år havde der været talt om at de skulle have en kalv slagtet og resolut havde Ejner taget en stor brødkniv og gik ud i stalden og skar halsen over på en kalv.

Lige før jeg kom på gården havde de haft en karl som Ejner var blevet uvenner med og ham slog Ejner ned med en cykelpumpe da han kom kørende på offentlig vej. Det kostede Brorsen en bøde.

Da jeg havde været der et par dage begyndte han også at provokere mig. Hver gang jeg gik forbi ham kaldte han mig snotabe. I begyndelsen var jeg ikke meget for at gøre noget ud af det. Da det jo var sønnen på gården. Men da jeg havde hørt det nogle gange var jeg ærlig talt ved at være træt af at høre det ord. Så jeg var godt forberedt og næste gang gav jeg ham et ordentlig nakkedrag.

Det var lige til fyraften. Så gik jeg ind for at vaske mig. Netop som jeg stod bøjet over vandfadet hørte jeg døren blev revet op, jeg vendte mig lynhurtigt om og der stod Ejner med et gammelt juletræ hvor grenene var brækket af og var klar til at slå mig over ryggen. Men jeg nåede lige at få fat i enden af træet og fik det vristet fra ham.

Og jeg blev rasende. Ja, jeg gik fuldstændig amok. Knægten løb og jeg efter ham mens jeg bankede ham i bagdelen med træet så tit jeg kunne ramme ham. Vi løb hele gårdspladsen rundt og Ejner skreg som en stukket gris. Da han nåede køkkendøren fløj han ind af de som fanden var i hælene på ham. Jeg smed træet ved køkkendøren og var på vej over for at vaske mig færdig da Ejners mor kom ud og råbte efter mig og spurgte ophidset om jeg havde slået Ejner med den der, og så pegede hun på træet. Det har jeg svarede jeg, og jeg gør det igen hvis jeg ikke kan få lov at gå i fred. Du kan vente dig til Brorsen kommer ind sagde hun.

Jeg gik så over og gjorde mig færdig til aftensmaden. Det var med bange anelser jeg gik ind for at spise men Brorsen var ualmindelig flink mod mig den aften.

Episoden blev ikke nævnt med et ord. Han har sikkert anet, at Ejner selv havde været ude om det, og efter den dag havde jeg fuldstændig fred for Ejner.

Der var 32 malkekøer på gården og jeg var fæstet til at malke 8 køer to gange daglig og jeg fik alle de køer som var sværest at malke på grund af at det var ham selv, konen og tjenestepigen som skulle malke resten. Jeg fik da også hurtigt seneskedehindebetændelse i begge arme og det forsvandt også først efter jeg rejste fra gården.

Der var for nylig bygget nyt stuehus til gården og Brorsen fortalte os at der havde været spøgeri i det gamle stuehus. Hver nat kl. tolv sprang alle dørene op også selv om de låsede, og konen sagde at det var rigtigt. Men når de så stod op og lukkede skete der ikke mere.

Vi karle tog det jo nok med en vis skepsis. Men så en aften jeg havde været ude hos min moster Anna som vaskede mit tøj, kom jeg hjem ved midnatstid og der var klar fuldmåne. Da jeg var et par hundrede meter fra gården kunne jeg se noget hvidt, som bevægede sig ganske langsomt under nogle store træer hjemme ved gården. Tak tænkte jeg det er vist spøgelse, det var med bange anelser jeg nærmede mig gården. Men jeg skulle jo gerne hjem og sove.

Engang imellem stod det hvide stille men så bevægede det sig lidt igen, mit hjerte sad helt oppe i halsen og jeg gik meget langsomt. Men pludselig kunne jeg se hvad det var og jeg drog et lettelsens suk. Det var en stor sort og hvidbroget kvie som gik fredeligt og græssede under de store træer, så kom jeg i en fart hjem i seng, og det er vistnok det nærmeste jeg har været på et spøgelse.

Samtidig med mig kom der også ny forkarl, han var midt i trediverne og ikke særlig spændende at være sammen med, men der kom også en ny pige og hun var en frisk lille sag som aldrig manglede svar på tiltale. Lige før hun kom på gården havde hun fået et barn og kort efter var hun i retten angående faderskabet.

Efter hvad Helga selv fortalte mig var der indkaldt hele 13 mulige fædre. Så det var jo et helt virvar. Men de havde da fundet frem til en som så blev dømt til at betale bidrag. Han havde bagefter udtalt sig til Helga og sagt det var sgu en dyr omgang. Helga havde svaret og sagt at hun syntes det var billigt hun havde regnet det ud til at det kun blev tre øre pr. gang og det syntes hun var meget rimeligt. Men dengang var det jo heller ikke så dyrt med børnebidrag som i dag.

En aften sad vi og malkede. Jeg havde været ude og tømme min spand, da jeg gik forbi Helga sad hun og kløede sig i skridtet. Da røg det ud af munden på mig: "Er der dyr i skoven". "Du vil måske have jagten", svarede Helga. Den kunne jeg ikke give igen på. Så jeg fortsatte mit arbejde.

Helga og jeg kom nu godt ud af det sammen. Vi var på samme bølgelængde. Efteråret gik med at køre roerne sammen og derefter med at pløje. Vinteren gik med at tærskede inde i laden. Det var en støvet omgang. Ind imellem masede vi med at banke frossen jord af roekulen og køre roer ind til kørerne. Det var strengt arbejde men det skulle jo gøres.

Om foråret var jeg meget tæt på at blive sparket ihjel af en hest. Vi havde en gul nordbagge som havde folet om natten i et tomt roehus. Den gik derinde uden hovedtøj. Brorsen havde været inde for at prøve på at fange den, men kunne ikke. Den sparkede ud efter ham. Så han hentede mig og spurgte om jeg kunne få fat på den, og det kunne jeg sagtens, mente jeg. Så jeg gik frisk ind til hoppen. Normalt var den meget fredelig.

Men nu ville den passe på sit føl. Hun vendte sig lynhurtigt og sparkede ud. Jeg så lige et glimt af en blank hestesko for øjnene.

Jeg havde en kasket på hovedet med blank skygge somvar på mode dengang. Hoppen ramte skyggen så kasketten fløj af hovedet og havnede henne ved muren og jeg fik en kold fornemmelse ned af ryggen ved tanken om hvad der kunne være sket hvis jeg havde været 3 cm nærmere.

På det tidspunkt kom jeg en del ud til min moster Anna og onkel Christian. Anna vaskede og reparerede mit tøj dengang, de var meget flinke og rare at besøge. De havde dengang et lille landbrug med 6 tønder land. Onkel Christian holdt mig lidt orienteret om politik og fortalte mig hvad jeg skulle svare Brorsen når han agiterede for hans nazisme. Så jeg fik mange diskussioner med Brorsen. Jeg havde ikke en skid forstand på politik, men det tror jeg aldrig Brorsen opdagede.

Da vi kom hen til oktober spurgte Brorsen om jeg ville blive et år mere. Det sagde jeg ja til, og vi blev så enige om at jeg skulle have 750 kr. i løn for året. Ejner kom ud og fik en plads på en anden gård, også forkarlen og Helga skulle rejse. Så der kom to nye karle og en ny pige.

Forkarlen hed Christian Hagsten Nielsen og var en rigtig frisk fyr og var meget hyggelig at være sammen med. Vi tog meget ud sammen og havde det rigtigt rart. Tredjekarlen hed også Christian og var en meget stille fyr. Han var kun 15 år. Han var fæstet på den betingelse at han ikke måtte dele værelse med mig fordi min mor var død af tuberkulose. Det var jeg meget ked af, så jeg kom jo til at føle mig som en levende smittekilde. Jeg tog en del ud med forkarlen, til bal og fodboldkampe og en gang imellem i biografen. Vi havde det meget hyggeligt sammen. Jeg glemmer ham aldrig.

Sidst i oktober 1938, var min storesøster Anna blevet gift med en ung mand fra Sejlflod, Harry Lausten. Det var vi søskende meget glade for. Nu havde vi igen et sted hvor vi kunne mødes og se hinanden. Fra november havde de en fodermesterplads ved Vadum i Vendsyssel. Vi kom der da også jævnligt, og vi følte altid, at vi var hjertelig velkomne.

Storesøster Anna og Harry 23. oktober 1938

Den sommer lavede Ejnar også et par ondskabsfulde numre.

Vi havde på gården en lille foxterrier tæve som havde fået 4 hvalpe. De var blevet cirka 3 uger gamle. Jeg kom ind i stalden en dag. Der stod Ejnar og kiggede frydefuldt på de fire hvalpe, som hang og dinglede under en jernbjælke med snor om halsen.

Jeg gav ham en ordentlig opsang mens jeg skar hvalpene ned og fik da også liv i dem igen.

En anden gang havde han taget en peberbøsse og drysset peber ind i hundens endetarm, den stakkels hund hylede gudsjammerligt mens den slæbte sig på bagen hen af gårdspladsen.

Jeg hørte senere at han havde meldt sig til Hitlers SS-tropper men om det er rigtigt ved jeg ikke. Jeg mistede forbindelsen med familien.

Men året gik, om efteråret 1939 udbrød krigen og Brorsen gik vist og glædede sig til at nazisterne ville få magten i Danmark. Men jeg rejste så derfra til november.

Jeg havde fået plads hos min søsters svigerforældre. Det var et godt sted at være. Der blev jeg betragtet som hørende til familien, og madmæssigt var det næsten som at komme i himmerige. Mange gange når de var inviteret ud til familie blev jeg inviteret med, og fik hurtigt nogle venner at komme sammen med. Det var næsten lutter idyl alt sammen.

Min søsters svigerfar hed Tinus, han var handelsmand og derfor næsten aldrig hjemme. Vi to karle gik og passede os selv, og det gik særdeles godt. Om sommeren var vi nogle unge der kom sammen og badede, fiskede og sejlede på Limfjorden som kun lå 3 km fra gården.

I april var landet blevet besat af tyskerne. Det satte jo en dæmper på mange ting. Men det gav også mere sammenhold. I begyndelsen mærkede vi nu ikke så meget til det. Ud over at vi skulle have pas og kunne risikere at blive antastet af tyskerne på vejen. Ret hurtigt kom der også rationeringsmærker og vinduerne skulle mørklægges om aftenen. Mange ting blev også hurtigt en mangelvare, især kaffe, te og tobak.

På gårdene brændte de noget byg. Så blev der lavet kaffe på det. Det var ikke specielt velsmagende, men det kunne da drikkes i mangel på bedre.

Året gik og til november kom forkarlen på landbrugsskole. Jeg fik hans plads og vi fik en ny andenkarl, men kort tid efter jul kom Tinus i tanker om at han ville sælge gården. Mens den kostede noget, som han sagde.

Gården blev udstykket og Tinus købte et hus i Sejlflod. Jeg fik den besked, at jeg måtte flytte med, og kunne bo hos dem til jeg fik noget arbejde. Ind imellem havde jeg lidt løst arbejde på gårdene i byen. I 1940 var min søster Anna og svoger Harry rejst fra en fodermesterplads i Dronninglund. Tinus havde hjulet dem med at købe et brødudsalg i Storvorde og Harry solgte også mælk fra en hestevogn i byen.

Om vinteren fik Harry influenza og lå til sengs en hel uge. Tinus spurgte mig om jeg kunne overtage mælkeruten mens Harry var syg. Det gjorde jeg så, og det blev min debut som handelsmand.

Harry Laustens brødudsalg i Storvorde.
Christian Jensen er nummer 4 fra venstre, hans moster
Karoline og morbroder Ole "Wolle" står længst til højre.

Der var ikke mange penge at tjene på brødudsalget. Så efter et års tid blev det solgt og de købte et hus i Romdrup, der var en ½ tønder land jord til, og nu begyndte Harry med lidt kaninavl, og købte også et par geder. Senere købte jeg kaninerne af ham på den betingelse at de skulle blive stående og så skulle Harry passe dem.

Da vi nåede hen sidst i maj rejste jeg på Lolland. Jeg havde gennem en annonce fået kontakt med en roeentreprenør. Nu skulle jeg så derned og tjene penge i roerne. Det var et hårdt arbejde. Vi måtte dengang kun bruge et ganske kort jern. Det havde jeg aldrig prøvet før. Det var med rumpen lige i vejret. Jeg har altid haft en svag ryg, så det var en pinefuld tid, men jeg holdt ud. Lugede da også anden gang, men da måtte vi gerne bruge langt jern så de gik lidt lettere.

Da jeg var færdig med roerne fik jeg noget daglejerarbejde og lejede et værelse i Sakskøbing, men det var ikke så lang tid, så nærmede vi os høsten.

Så fik jeg en høstplads på en gård til seks kr. om dagen, vi tærskede fra marken og jeg skulle bære sække fra tærskværket. Sækkene skulle jeg veje af med 100 kg i hver og bære over en stor gårdsplads og op på stuehusloftet. Så tilbage efter den næste inden det stoppede op i tærskværket.

Jeg bar 125 tønder på loftet den første dag. Så jeg tror nok jeg havde tjent de seks kr. Jeg var i alt fald træt som et alderdomshjem.

Så var det tid at tage roer op. Jeg kom igen til roeentreprenøren, og så kørte jeg igen fra den ene gård til den anden. Jeg var sjældent mere end en uges tid på hvert sted, så det var jo noget af et rakkerliv.

Da vi kom til sidst i november, begyndte det at blive frostvejr om natten, og der kom også lidt sne.

Så roebladene blev noget kolde at røre ved til langt op på formiddagen. Da jeg havde prøvet det et par dage, tog jeg min afregning og rejste hjem til Jylland igen.

Så fik jeg en plads i Fræer Mark hos en bonde som hed Søren Buus. Han havde ord for at ville give karlene øretæver. Så det var jo med nogen skepsis, at jeg rejste i plads. Vi var kun 2 karle og Søren Buus begyndte da også straks at udbrede sig om alle de slagsmål han havde været med til som herre- gårdsforvalter. Vi karle spidsede nok ører. Søren Buus var en kraftkarl et godt stykke på den anden side af de 100 kg.

Allerede den dag jeg kom med mit klædeskab, gav han mig en opvisning på sine kræfter. Vel nok for at sætte sig lidt i respekt. Vi havde lige fået mit klædeskab læsset af vognen og stillede inden for døren i karlekammeret.

Hvor vil du have det stående, spurgte Buus. Jeg gik hen i den anden ende af kammeret og viste ham hvor jeg ville have det. Omgående tog Buus klædeskabet og bar det hen hvor jeg ville have det. Han bar det som det var en kop te han havde flyttet. Jeg kiggede nok lidt respektfuldt på ham.

Allerede den første søndag fik vi det første sammenstød. Buus kom ind på værelset og sagde jeg skulle ud og vaske mælkejunger. Det havde han ikke talt om da jeg fik pladsen og det sagde jeg så til ham. Ja, men det skulle jeg altså, sagde han. Men jeg havde taget min beslutning. Så jeg sagde, det bliver ikke hos mig.

Han blev fuldstændig rasende, og fråden stod om munden på ham, men jeg holdt på mit, og da han så han ikke kom længere gik han da endelig.

Jeg tænkte, nu blev vi nok ikke gode venner mere og kørte en tur til byen.

Da jeg kom hjem og skulle have aftensmad havde de fået gæster og jeg blev inviteret ind til bordet for at spise med. Og Buus var meget venlig over for mig. Efter den tid talte han aldrig om at jeg skulle vaske junger, og da jeg rejste fik jeg en meget fin anbefaling. Jeg har den endnu.

Min søster Magda var blevet gift mens jeg var på Lolland. Søren Duhn hed hendes mand. De havde fået en lille lejlighed midlertidigt hos min søster Anna og svoger Harry i Romdrup. De boede der kun få måneder så solgte min svoger Harry huset, og købte et Statshusmandsbrug på Gerding Mark.

Søren og Magda fik en lejlighed i Thorsgade 6 i Vejgaard ved Aalborg.

Kirsten, Søren og Magda Duhn
i gården ved Thorsgade 6 i 1943

Til første maj flyttede jeg ud for at bo hos dem og fik arbejde på Aalborg Flyveplads. Jeg kunne ikke lide at være på den arbejdsplads. Det hele gik kun op i druk og hasardspil. Og der var langt at cykle på arbejde.

Det var umuligt at få cykeldæk, så de fleste kørte på fast gummi. Jeg havde fået fat på en dampslange til begge hjul. Det var meget tungt at køre på. Og tilmed var der grusvej det meste af vejen, så man var træt inden man kom på arbejde. Jeg holdt ud i 11 måneder, så tog jeg min afregning.

Jeg fik så arbejde hos en murer, der var i gang med at bygge tre boligblokke i Vejgaard. Det var meget hårdt arbejde, vi havde akkord. Dengang skulle alt bæres op på skuldrene. Mursten, mørtel og indskud mellem lofterne. Det var et slæb i ordets bogstaveligste forstand. Jeg holdt ud til vi var færdige med 2. sal, så gad jeg ikke mere, og fik min afregning, Så begyndte jeg hos en kloakmester, men også det var kun en kort tid. Derefter kom jeg en uges tid på havnen og var med at bære sække fra skibene og ind i pakhuset, det var også et slæb, og i pauserne var det kun druk.

Vi var kommet til sommeren 1943. Der var begyndt at komme sabotage i Aalborg mod tyskerne. Schalburgfolkene svarede igen med at sprænge danske huse i luften, og tyskerne tog danske gidsler. Der blev arrangeret et stort møde i grusgraven på Hobrovej. Jeg tog derud for at høre hvad de havde at sige. Der var flere talere og højtaleranlæg var der også. Jeg tror der var over 1.000 mennesker forsamlet. Der var flere talere der opfordrede os til at lave generalstrejke, fordi tyskerne havde taget flere kendte aalborgensere som gidsler.

Efter mødet gik vi alle i demonstrationstog mod Aalborg. Da vi nåede Dannebrogsgade, kom SS-tropperne. De råbte og skreg og skød vildt omkring sig.

Så blev demonstrationen spredt og jeg og to andre unge mennesker gik stille og roligt ned af gaden. Det har åbenbart ikke gået stærkt nok. Tyskerne var efter os.

Pludselig skød de ham som jeg gik ved siden af i det højre ben, blodet løb ned ad benet og ned i skoen. Og han faldt om. Jeg og den anden fik ham båret ind i en lejlighed. Der boede en ældre dame, hun græd helt hysterisk. Men jeg fik da forklaret hende at jeg ville låne en telefon. Det fik jeg så lov til. Jeg fik så ringet efter en ambulance, som kom straks efter og hentede ham.

Nu var der blevet ro i gaden, så vi gik op mod Vesterbro. Men pludselig var SS-erne der igen. Så vi måtte flygte ind på rutebilstationen og der måtte vi sidde i 1½ time inden der blev ro. Hver gang en prøvede på at komme ud fløjtede kuglerne om ørerne. Men endelig forsvandt tyskerne så vi kunne komme hjem.

Efter den tid kom der udgangsforbud om aftenen.

Kirsten Duhn og Christian ved
Thorsgade 6 i 1944-45

Om efteråret 1943 fik jeg arbejde hos en dræningsmester. Det var også akkordarbejde. Jeg var hos ham i et par måneder, så kom jeg til Sejlflod hos en anden dræningsmester. Jeg fik lov til at bo hos Tinus igen.

Jeg drænede om efteråret og da frosten satte ind, gik jeg lidt til kontrol, og tog ellers forskelligt løst arbejde på gårdene.

I foråret 1944 begyndte jeg i tørvemosen.

Min søster Anna var imidlertid kommet på sanatoriet og min svoger havde solgt ejendommen, og var flyttet hjem til sine forældre. Så vi boede på værelse sammen.

I marts 1945 meldte jeg mig til modstandsbevægelsen. Det var den lokale vognmand som havde fået kontakt med den. Vi var så nogle stykker oppe hos ham en aften og fik instruktion i at samle og bruge de forskellige våben. Det var en mand fra ledelsen. Vi fik ikke noget navn på ham som instruerede os.

Bagefter kan jeg godt se at det ikke var helt ufarligt. Tyskerne havde nemlig besat hotellet cirka 100 meter fra hvor vi sad.

Men det viste sig at være en langsommelig affære at komme igennem til England. Vi nåede først at få en nedkastningsplads og et kodeord netop som krigen var forbi.

Den 4. maj 1945 om aftenen kom den glædelige meddelelse om befrielsen. Om morgenen den 5. maj kl. 7, kom der en mand med besked om at vi skulle møde et bestemt sted i byen om en halv time. Jeg fik jo travlt med at blive rigget til og køre af sted. Vi fik så udleveret militærrifler og et par fik maskinpistoler og så gik jagten ud i landet for at anholde stikkere og hipomænd i en kreaturbil.

Vi havde fået udleveret en lang liste over de personer vi skulle hente med adresser. Vi må have set faretruende ud. Vi var jo bevæbnet til tænderne.

Mange var jo gifte mænd, så koner og børn græd tit hjerteskræende når vi hentede manden.

En måtte vi hente inde i en rutebil. Vi havde fået opsnuset at manden var steget på rutebilen. Men en eller anden kendte ruten. Så vi kørte ud og fik bilen standset, og jeg og en mand mere blev sendt ind i rutebilen for at hente ham.

NATIONALMUSEET **FRIHEDSMUSEET:**
MODSTANDSDATABASE

Forside Søgning i databasen Tal og statistik

Baggrundsinfo
Hvad kan jeg finde?
Hvor meget er offentligt?
Kan man få mere at vide?
Søgetips - F.A.Q.
Billederne i basen

Undergrundshæren
Organisation & undergrundshær
By og lokalitet
Den geografiske inddeling

Modstandsarbejdet
Typer af modstandsarbejde
Aktive og hjælpere

Baggrund og perspektiver
Gennemgået litteratur
Hvad sker der mere?

Tal og statistik
Modstandstype / geografi
Modstandsfolk / geografi
Aldersspredning
Litteratursøgning
Udtræk til Excel

Databasens omfang

SHARE

Christian Jensen
Født 17.03.1921
Arbejdsmand
Region I (Nordjylland)

Adresser
Sejfflod

Tilknytning til undergrundshæren
Region I (Nordjylland), Aalborg Sektion, Aalborg Landdistrikt , 1. Deling

Modstandsaktivitet
Militærgruppe

Kildehenvisninger
Frihedsmuseet, 07B.10.183/II, Styrkeliste Aalborg Sektion

Udskriften er baseret på 1 registrering

Christian Jensen, arbejdsmand	
Militærgruppe	Region I (Nordjylland), Aalborg Sektion, Aalborg Landdistrikt 1. Deling

Arkivhenvisninger
1) Frihedsmuseet, 07B.10.183/II, Styrkeliste Aalborg Sektion

Billedkilde: LHA - Skerping/Stig Sumborg

Frihedsmuseet, Churchillparken 7, 1263 København K. | Tlf. 4120 6292 | modstand@natmus.dk

De andre passagerer så meget forskræmte ud, da vi kom ind bevæbnet med både riffel og pistol. Men manden fulgte da med uden modstand.

En anden måtte vi hente i en plantage hvor han var flygtet ind. Vi havde fået at vide at han var bevæbnet, men vi fandt ham og han overgav sig uden modstand.

Nu havde vi fuldt læs og så gik turen til Skørping Sanatorium hvor vi havde fået lov til at låne et stort kælderrum hvor fangerne kom ned. De blev sat ind i et stort bur lavet af hønsenet, det var ikke særligt solidt, men til gengæld gik vi vagt bevæbnet med en maskinpistol.

Vi var tre mand der skiftede, 4 timer ad gangen.

Timerne kunne godt være lange, især om natten når man gik ene mand, og skulle passe på et halvt hundrede mand bag et hønsenet. Jeg gik vagt i Skørping cirka 14 dage. Ind imellem blev der hentet nogle stykker til afhøring i Aalborg, og nye blev sat ned i kælderen.

Der var nogle stykker som var begyndt at besøge de unge piger som var ansat på sanatoriet. De boede i en særskilt fløj som omgående blev døbt Hammerværket. Måske et meget rammende navn.

Da kælderen endelig var tømt blev vi alle sendt hjem og begyndte igen på vores normale arbejde.

Jeg arbejdede dengang i Vildmosen og jeg blev glædelig overrasket. Jeg fik fuld løn for den tid jeg havde været væk. Ikke nok med det, der var blevet lavet en lov så vi også fik løn fra staten. Så det var jo dobbelt fortjeneste.

Nu gik turen så igen ud i Vildmosen, på min cykel med fast gummi og det var en lang tur, og en sur fornøjelse i al slags vejr. Den sommer var der hundekoldt langt hen i juni måned. Men vi arbejdede på akkord, så vi måtte jo arbejde noget mere for at holde varmen.

Fra november fik jeg og to af mine kammerater fra Sejlflod en plads på en herregård i Sønderjylland. Gården havde været overtaget af tyskerne under krigen, men nu var den overtaget af staten.

Der var tolv unge karle plus nogle gifte husmænd. Der var inspektør og overforvalter og der var også underforvalter, så det var et livligt sted at være. Henry og Aksel hed dem jeg rejste sammen med. Vi spillede poker hele vejen derned i toget, så tiden gik hurtigt. Og vi spillede også poker hver aften resten af tiden vi var der, hvis vi ikke var ude til bal.

Vi spillede næsten hele natten lige til fodermesteren kom om morgenen, så det var jo ret begrænset hvor meget søvn vi fik.

Vi havde kun nogle få hundrede kr. da vi rejste hjemmefra og de gik nu på omgang mellem os. Når der var en af os som havde tabt sine penge, lånte han af de andre to. Så vi kunne jo fortsætte i lang tid på den måde.

Vi kom meget hurtigt på kant med ledelsen. Da vi flyttede ind var der kakkelovne på alle værelser, og det var vi meget glade for. Men allerede da vi kom hjem fra marken den første dag var alle kakkelovnene fjernet. Det blev vi alle sammen meget sure over, så vi blev hurtigt enige om at vi var blevet røvrendt.

Vi blev enige om at vi ville strejke til kakkelovnene var stillet op igen, og det meddelte vi så underforvalteren, han lod det gå videre til overforvalteren og så blev der ellers røre andedammen.

Så kom overforvalteren farende og spurgte hvad det skulle betyde. Det fik han så at vide, og han truede os både ned bål og brand hvis vi ikke gik i arbejde. Men da han fandt ud af at det ikke hjalp, gik han da endelig. Vi gik nu alle sammen ned på et værelse for at afvente hvad der ville ske. Der var en der kunne spille banjo. Han underholdt os, så vi ikke kedede os.

Der gik et par timer, så kom forvalteren med den besked at inspektøren gerne ville tale med to mand. Vi blev enige om at det skulle være forkarlen og mig. Jeg kørte nr. to. Vi gik så derned. I begyndelsen tog han den strenge tone på. Men vi fik ret hurtigt forklaret ham, at det var alvor, så blev han mere forhandlingsvenlig. Til sidst tilbød han at vi skulle få kakkelovnene igen så hurtigt som muligt, på den betingelse at vi skulle gå i arbejde med det samme. Det lovede vi og så var problemet løst for denne gang.

Der gik kun en måneds tid, så var der ballade igen.

Denne gang var det på grund af arbejdstiden. Vi skulle dengang have 10 timers arbejdstid ved landbruget. Vi blev enige om at det var urimeligt især da det var staten vi arbejdede for.

Det var jo den første december og vi var i gang med at pløje, den første time om morgenen kunne vi ikke se og den sidste time om aftenen kunne vi heller ikke. Så vi blev enige om at vi kun ville have otte timers dag.

Vi forelagde sagen for forvalteren, men fik blankt nej. Så blev vi enige om at nedlægge arbejdet indtil de kom på andre tanker. Jeg og et par stykker af de andre kørte en lille tur til byen, da vi kom tilbage var alt sengetøjet blevet fjernet fra alle værelserne. Så der var jo ikke andet for end at flytte.

Kun jeg og en til af de andre var i fagforening. Vi kørte op på fagforeningskontoret og forelagde sagen. Der sagde de at det var ulovligt at vi var jaget bort, og nu ville lægge sag an mod gården.

De andre ti mand skyndte sig op på kontoret og blev meldt ind, og så blev sagen kørt samlet. Underforvalteren var også med i komplottet, så han fulgte også med.

De fleste af de andre rejste hjem til deres forældre. Men vi var fire mand som var langvejs fra og vi måtte jo finde et sted at overnatte. Så vi lejede et par værelser på Over Jersdal Hotel, og så fandt vi et pensionat hvor vi kunne få mad.

Dagen efter fik vi arbejde hos en entreprenør. Det var med at dække pansergrave efter tyskerne, men vi var der kun en uges tid. Inspektøren på gården havde fået snuset op hvad vi lavede. Der var dengang en lov hvor det hed at landbrugs-kyndige ikke måtte arbejde i industrien, hvis der var arbejde ved landbruget. Og det var der jo. Så vi blev fyret og fik den smule vi havde tjent.

Men nu var pengene næsten sluppet op. Jeg var den der havde vundet de sidste kroner i poker, men der var for lidt til at vi kunne komme hjem alle fire, så jeg måtte ringe hjem til Tinus Lausten om at sende os forstærkning.

Tinus opbevarede en bankbog som jeg havde, hvor der var nogle få tusind kr. og pengene kom da også omgående. Det var jo dyrt at bo på hotel. Så vi satte nu kursen hjemad mod Nordjylland.

Underforvalteren var fra Fyn. Han måtte også låne penge. Men jeg fik hans adresse, så ville han sende dem så snart han fik tjent nogen. Der gik næsten tre måneder og jeg hørte stadig intet. Så skrev jeg til ham om han havde glemt mig. Der kom brev tilbage at havde været meget syg af gigtfeber. Men han ville sende pengene så snart han blev rask. En måned efter kom de da også. Og han undskyldte at det havde taget så lang tid.

Nu var der også kommet penge fra gården. Der var faldet dom i sagen og vi var alle blevet tilkendt løn for tre måneder samt kostpenge for seks uger. Så vi var glade for sagens udfald. Resten af vinteren gik med løst arbejde på gårdene i Sejlflod.

Tidligt om foråret købte jeg en gammel motorcykel. Nu kunne vi igen få benzin, skønt den var rationeret.

Jeg fik arbejde i en mindre tørvemose ved Gudumlund, der var også langt men nu havde jeg jo motorcyklen. Så det var noget lettere. Jeg fik en passager med på bagsædet, som arbejdede samme sted, han hed Valdemar og han var meget nervøs for at køre på motorcykel. Især var han bange når vi svingede. Når jeg ville lægge motorcyklen ned i svingene, lagde Valdemar sig over til den anden side, så det var næsten umuligt at dreje.

En af de første dage han var med lavede han også det nummer, så jeg måtte fortsætte lige ud og kom ind på gårdspladsen til en gård. Jeg vendte så motorcyklen, og kom så den rigtige vej, da jeg havde kørt et par km. råbte jeg noget, over skulderen men der var ingen der svarede så jeg kiggede bagud og så at manden var væk. Jeg blev bange for om jeg havde tabt ham i farten.

Så jeg vendte og kørte tilbage, og der mødte jeg så Valdemar. Han var stået af mens jeg vendte motorcyklen uden jeg havde bemærket det, og nu kom han så traskende ud af vejen. Jeg fik han op igen og vi kom på arbejde.

En anden gang jeg var alene på motorcyklen var jeg nær kommet galt af sted. Det skete i et S-sving på en grusvej. Jeg har nok haft for meget fart på, for motorcyklen skred i svinget, og jeg havnede i en dyb grøft. Jeg fik huden skrabet af den ene arm og styret blev bøjet på motorcyklen. Efter jeg havde sundet mig lidt fik jeg det dog rettet så meget at jeg kunne køre hjem.

Og så besluttede jeg mig til at køre lidt mere forsigtigt en anden gang. Og så var det alligevel nær gået galt. Jeg var punkteret på baghjulet og havde været indenom hos min mekaniker og fik det lappet.

Jeg kørte frejdigt hjemad og havde ret god fart på, da jeg skulle dreje skarpt til højre ned i Sejlflod by fandt jeg pludselig ud af at jeg ikke kunne bremse, så jeg fløj over i den forkerte side af vejen og ind mellem en telefonpæl og en tjørnehæk. Der var kun en halv meter mellem, så jeg har jo nok navigeret rigtigt for det eneste der skete var at jeg fik skrabet min bare arm på hækken.

Jeg vendte motorcyklen og kørte tilbage til mekanikeren og han blev meget flov da det viste sig at han havde glemt at skrue bremsearmen på igen efter han havde lappet.

Den sommer havde jeg konstant dårlig ryg. Så det var en pine at arbejde på akkord. Så da vi kom til høst holdt jeg op i mosen og fik arbejde på en gård i Sejlflod.

En dag kom jeg i snak med byens sadelmager. Han ville så gerne se en fodboldkamp i Aalborg. Om jeg ikke kunne køre ham derud, og det lovede jeg ham.

Vi kørte så til Aalborg om aftenen. Bagefter fortalte han folk i byen, at jeg havde kørt så stærkt at telefonmasterne stod så tæt som et stakit hele vejen.

Den sommer mødte jeg så mit livs Inger, til det årlige dyrskue i Aalborg. Og vi blev enige om at mødes til bal i Gudumholm om aftenen. På vejen hjem tabte jeg udstødningsrøret. Så jeg fik lov til at ringe til mekanikeren fra en gård. Men der gik lang tid inden han kom, og jeg fik da en kop kaffe i ventetiden.

Men det blev sent inden jeg kom til bal i Gudumholm. Så jeg tror næsten Inger havde opgivet mig. Men hun blev glad da jeg endelig kom.

Om det var motorcyklen eller mig hun faldt for er jeg aldrig rigtig blevet klar over. Men resultatet blev da at jeg fulgte hende hjem da ballet var forbi.

Dagen efter om aftenen kørte vi en tur til Dokkedal Bakker, og så var Ingers ferie slut. Hun skulle sejle til København den følgende aften og jeg var med ved københavnerbåden og vi tog en bevæget afsked. Så regnede jeg ellers ned at det eventyr var forbi. Der regnede jeg forkert for to dage efter kom hun tilbage. Jeg har jo nok set lidt forundret ud, men blev da glad og overrasket over at se hende igen.

Hidtil havde jeg ellers været meget forsigtig med ikke at komme for langt i mine kærlighedsaffærer. Når jeg fandt ud af at der blev lagt for meget alvor i trak jeg følehornene til mig.

Jeg syntes slet ikke jeg havde penge til at gifte mig på. Men nu syntes jeg ikke jeg kunne trække mig ud. Så de følgende aftener kørte vi ture i naturen og gik også lidt på restauration.

Men pludselig var Ingers ferie slut, hun skulle jo møde i sin plads i København. Så nu måtte vi nøjes med at skrive breve og de blev både talrige og lange. Efter en kort tid blev vi enige om at jeg skulle komme en tur til København for at besøge hende. Så jeg rejste derover i et par dage og Inger serverede svinekoteletter for mig hjemme i hendes forældres lejlighed.

De var ikke hjemme den dag, men for at kontrollere om alt gik rigtig til kom Ingers bror op af dagen og kiggede ind, men da han kom, var alt lutter idyl. Så han gik hurtigt igen. Jeg overnattede på missionshotellet i Løngangsstræde hvor min søster Elly havde plads som stuepige på det tidspunkt. Hun havde skaffet mig et værelse der.

Dagen efter gik vi ud og Inger viste mig byens seværdigheder. Det blev et par hektiske dage og så rejste jeg hjem igen for at passe mit arbejde. Jeg havde på det tidspunkt akkord på at tage kartofler op sammen med en anden mand fra Sejlflod. På den tid var jeg meget plaget af hylder og da jeg var i København havde jeg en mægtig brandbyld i nakken og den generede mig ret meget.

I anledning af rejsen havde jeg købt mig et par nye brune sko og en ny kraftig ulster og den generede mig jo noget på min byld for den var ret tung. Men man må jo lide for stadsen. Jeg syntes jo også jeg skulle gøre et nogenlunde indtryk og jeg overlevede da også. Men da jeg kom tilbage gik jeg op til min læge og han skar hul på den. Og det lettede betydeligt.

Det efterår solgte jeg min motorcykel. Jeg var ved at være træt af den. Der var ved at komme for mange reparationer på den. Så da jeg var på en gård i Sejlflod blev forkarlen interesseret i den. Først lod han som det ikke rigtig var noget.

Men så fik han lov til at køre en prøvetur og pludselig blev han helt vild med at få den købt. Men det kneb vist lidt med pengene.

Men så kom vi til bal i Gudumholm om aftenen og så kom der gang i forretningen. Han havde lige købt sig en ny radio og så havde han en Nordbagge plag, og det ville han bytte med, og så ville han give mig 650 kr. i kontanter. Så fik vi to bajere og så var den handel i orden.

Hesten solgte jeg den samme aften til en af balgæsterne. Jeg havde aldrig set den og han som købte den havde heller ikke set den, radioen og pengene fik jeg dagen efter og så fik Harry motorcyklen og så var den sag i orden.

Fra første november fik jeg en plads på en gård i Herlev ved København. Jeg og en ung mand som hed Arne Poulsen, også fra Sejlflod, søgte pladsen sammen og vi blev også antaget begge to. Og så rejste vi på Sjælland og vi blev der begge to i et helt år.

Der var en gift forvalter som vi skulle spise hos og det gik da også meget godt. En gang om ugen skulle jeg hente mask til kreaturerne på Carlsberg i Valby og det var jo med hestevogn dengang. Det var en barsk tur for hestene var meget bange for sporvognene der ringede og lavede et frygtelig spektakel hver gang de standsede.

Jeg havde meget besvær med at holde hestene når der kom en sporvogn. En gang kom jeg for tæt på en trehjulet varecykel. Den kom til at hænge fast i vognen og slæbte med et godt stykke vej inden den slap, men jeg kunne ikke standse hestene. Hvordan den så ud efter den tur fandt jeg aldrig ud af.

Arne Poulsen var så misundelig på mig fordi jeg fik den københavneretur.

Så en gang, fik han så lov til at tage turen, han kørte hjemmefra kl. 8 om morgenen og kom først tilbage efter midnat.

Da han ikke var kommet hjem kl. 8 om aftenen begyndte forvalteren at blive urolig for der skulle være sket noget. Så han ringede til samtlige politistationer og sygehuse om de vidste noget. Men der var ingen livstegn, så spurgte han om jeg ville følge med ham for at se om vi kunne finde Arne.

Vi tog cyklerne og kørte København tyndt, men vi fandt ham ikke. Så kørte vi hjem igen for at se om han skulle være kommet hjem. Men det var han ikke. Nu kunne vi jo ikke gøre mere andet end at vente.

Han kom så lidt over midnat og han fortalte at han var faret vildt inde i byen. Det var sidste gang han fik lov til at køre den tur.

Mens jeg var på gården kom Inger engang imellem på cykel og besøgte mig og ellers tog jeg turen ind til byen og så gik vi i biografen eller på restaurant og engang imellem også hjem til Ingers forældre som boede i Ægirsgade 21.

Fra første november tog jeg på Tune Landbrugsskole på et 6 måneders kursus og Inger fik plads på Gjeddesdal kun en god km fra skolen. Det var en meget rar vinter på skolen, men penge tjente jeg jo ingen af så jeg måtte jo tære på den smule jeg havde sparet sammen. Det helt vilde liv kunne der jo ikke blive til. Men jeg kom da gennem vinteren med skindet på næsen.

Fra første maj fik jeg så plads på Mørbjerggård i Vindinge ved Roskilde. Allerede da jeg var i Vindinge og søge pladsen kunne jeg se at det vist ikke rigtigt var noget for mig, så jeg forlangte lidt rigeligt i løn.

Tune Landbrugsskole 1947-48.
Christian sidder til venstre på forreste række.

Han prøvede også om han kunne få mig noget billigere men jeg holdt stramt på det jeg havde forlangt og inden jeg tog derfra fik jeg da også alt hvad jeg forlangte, og så kunne jeg jo ikke så godt sige nej. Mine bange anelser holdt også for det var ikke nogen god plads, allerede inden jeg flyttede i plads fik jeg at vide at gården gik under navnet Buchenwald, opkaldt efter en koncentrationslejr i Tyskland under krigen.

Den svarede meget godt til navnet for vi fik en meget dårlig kost. På gården var der så mange syge høns, og hver gang der var en høne der var lige ved at krepere blev den slagtet og så fik karlene den til middag. Vi spiste nu sjældent noget af det. Men så tog vi det ned ud og gravede det ned i møddingen og så gik vi ned til bageren og købte os en stang wienerbrød og spiste i stedet for.

Engang fik vi også serveret kolde bøffer der var blevet i overskud fra engang de havde haft gæster. Jeg syntes nok de havde en underlig lugt, så jeg vendte en af dem om på fadet, den var helt levende af maddiker nedenunder. Jeg tog resolut fadet og bar det ud i køkkenet til fru en og spurgte hende om hun vidste hvad det var. Hun blev meget flov og vidste vist ikke rigtig hvilket ben hun skulle stå på. Så sagde jeg til hende, nu skulle hun ikke prøve på at blande bøfferne i aften- kartoflerne. Så fik vi noget ind der var lidt mere spiseligt.

Jeg var den eneste af os tre karle der holdt det halve år ud, de andre to blev skiftet ud to gange. Men jeg havde besluttet mig for at holde sommeren ud. Jeg havde friet til Inger og fået hendes ja og vi skulle giftes til efteråret, så jeg gad ikke skifte plads i utide.

Engang vi lige havde holdt fyraften og jeg var kommet ind på mit værelse, kom jeg tilfældigt til at kigge ud ad vinduet, pludselig kom Anton Larsen, som bonden hed, flyvende ud af den åbne stalddør.

Det var fodermesteren der havde smidt ham ud.

Lidt efter kom datteren grædende ind til mig på mit værelse og bad mig om jeg ville komme over og hjælpe hendes far for fodermesteren ville tæve ham. Jeg havde nu ikke særlig meget lyst til at begynde og dele øretæver ud. Men jeg kunne da prøve om jeg kunne mægle.

Fodermesteren ville have sine penge og rejse men Anton ville ikke af med pengene. Men han måtte gerne rejse. Så det kunne de jo ikke blive enige om. Jeg sagde til Anton at han hellere skulle give ham pengene, for det kommer alligevel aldrig til at gå godt efter den scene, og så fik karlen sin afregning og rejste.

Anton Larsen fornærmede aldrig mig. Jeg havde et sammenstød med ham den allerførste dag jeg var der.

Vi var på vej ind for at spise morgenmad da Anton Larsen kom farende og forlangte at andenkarlen skulle løbe helt ud i den anden ende af marken og lukke et led op for køerne som skulle på græs.

Jeg sagde at vi skulle først ind og have morgenmad. Men Anton sagde, at det skulle fandeme være nu. Jeg sagde engang til at vi først skulle have mad, og jeg tror nok han forstod det var alvor. Ja, så må jeg jo gøre det selv, sagde han, og så for han af sted i marken og vi gik ind til maden.

Efter den tid var han meget forsigtig med hvad han sagde til mig. En gang kom jeg mens han stod og overdængede andenkarlen med skældsord, jeg sagde at han hellere skulle holde sin kæft. Du skal ikke tro at den slags fremmer arbejdet. Så gik Anton og vi fik fred.

Den 23. oktober 1948 blev Inger og jeg så gift i Stefanskirken i København. Inger var hvid brud og så uskyldig ud som et lam. Det var jo en stor dag og jeg var vist lidt betænkelig ved situationen. Det var jo en alvorlig sag.

Brylluppet blev holdt hos Ingers forældre, men kun den nærmeste familie var med og så Ingers feriemor fra Jylland samt Ingers bedste veninde Jytte. Der var jo ikke så megen plads i den lille lejlighed Nørrebro.

Min søster Elly havde skaffet os en brudesuite på Missionshotellet for natten, der var jo ikke så god plads til ekvilibristiske øvelser hos hendes forældre, så da festen var forbi tog vi på hotel.

Mandag morgen mødte vi igen i vore respektive pladser hvor vi skulle være endnu en uges tid, og jeg syntes at det var en meget lang uge.

Bryllupsbillede 23. oktober 1948

Inden jeg rejste fra Anton Larsen havde jeg endnu et lille opgør med ham. Vi havde jo dengang stadig rationerings- mærker på mange ting, blandt andet suktermærker og da jeg fik mærkerne udleveret kunne jeg se at der manglede nogen mærker til syltesukker. Men Anton påstod at jeg ikke havde ret til at få dem. Jeg insisterede på at jeg skulle have dem, for som jeg sagde "jeg har sgu' aldrig set noget syltetøj i den tid jeg havde været her". Så måtte han ryste op med mærkerne. Han så ikke særlig glad ud. Men det var jeg ligeglad med.

Vi havde fra november fået plads på Grønnebjerggård ved Kirke Eskilstrup. Jeg skulle være forkarl og Inger skulle have folkene på kost og holde deres værelser. Jeg skulle have 100 kr. om ugen minus 32,50 kr. i kostpenge for 2 karle og så fik vi en stor slagtegris 2 gange om året, foruden mælk og kartofler. Det lyder jo ikke af meget i vore dage. Men vi kunne faktisk leve med på de samme kostpenge. Vi fik også alle de æbler vi gad plukke om efteråret.

Inger og jeg havde i oktober været rundt i København og købe møbler. Vi havde nye senge og klædeskab, 2 nye lænestole med rødt betræk, et nyt sofabord, en brugt bogreol, en brugt skænk og en brugt divan. Så vi var klar til at møblere et hjem.

Af Ingers forældre havde vi fået et gammelt spisebord og fire stole som de havde haft på loftet. Nu kom så Poul Hansen med sin grisebil fra Tølløse for at køre hele molevitten ud til Grønnebjerggård.

Inger og jeg kørte også med. Jeg tror nok det var hen af aften inden vi fik det hele samlet og kom til Grønnebjerg og fik læsset det af.

Inger var meget nervøs for om hun kunne klare ansvaret med at have folk på kost. Jeg skal indrømme, at jeg heller ikke var stolt af det. Det var jo så nyt for os alt sammen, men det gik nu godt, vi hørte aldrig nogen klager over maden, og det havde der været meget ballade med før med dem vi afløste.

Vi boede i en forhenværende foragterbolig og karlene boede lige ovenover os. Vi havde fælles elmåler med karlene og der var skrevet i vores kontrakt at vi skulle dele lige over med strømmen der løb på måleren.

Der fik jeg en lille uoverensstemmelse med Hulgård den første gang jeg skulle betale elektricitet. Jeg kunne ikke få pengene til at passe med den strøm vi havde brugt.

Så jeg gik over til Hulgård med regningen og spurgte om hvad det var når vi skulle dele midt over, som der stod i kontrakten. Hulgård gik så ind, og hentede kontrakten og måtte så indrømme at det var rigtigt. Han havde glemt at vi også skulle dele de faste afgifter og målerleje. Men det var der jo ikke noget at gøre ved så jeg fik penge tilbage. Efter den tid slap vi med ca. 3,50 kr. pr. kvartal for strøm og der blev aldrig senere forandret på kontrakten.

Der var 140 tønder land jord til gården heraf var 10 tønder land skov. Om vinteren gik vi i skoven og fældede ca. 75 rummeter løvtræ til at fyre med i den store hovedbygning, og vi fældede også en del gran som vi kørte til Jystrup Savværk og fik skåret op til brædder. Så der var altid rigeligt med brædder til at reparere med. Ellers gik tiden lige til jul med pløjning og tærskearbejde var der jo meget af hele vinteren.

Inger klarede det fint med madlavningen vi hørte aldrig nogen klager over maden, kort tid efter vi var ankommet fik vi en stor gris slagtet og den kom så i sulekarret og der blev også lavet spegepølse og rullepølser. Så der var nok at tage af.

Engang imellem kom karlene ned til os om aftenen og så spillede vi kort og fik en tår aftenskafe. Men ellers havde de kakkelovne på deres værelser så de led jo ingen nød.

Sidst i marts spurgte Hulgård om vi ville fortsætte for sommerhalvåret og det sagde jeg ja til. Men på den betingelse at jeg skulle have mere i løn og mere i kostpenge for karlene. Hulgård svarede mig ikke han gik bare, så jeg vidste ikke hvad der blev ud af det.

Så da vi kom lidt ind i april spurgte jeg ham en dag om jeg kunne få fri om eftermiddagen. Hvad skal De? sagde Hulgård. Jeg skal ud og søge arbejde, sagde jeg. Jo, men vil De da ikke blive, sagde han. Jo, det vil jeg da nok, men jeg har jo sagt jeg vil have mere i løn og kostpenge.

Ja, men hvad skal De da have, sagde han. Så forlangte jeg hvad jeg ville have. Jamen så siger vi det er i orden, sagde han.

Og efter den tid fik jeg aldrig lejlighed til at forlange løn. For efter den tid kom han altid i god tid før maj og november og spurgte om vi ville fortsætte. Jeg kunne få så og så meget i løn og kostpenge, og det var altid mere end jeg havde drømt om at forlange. Så det kom vi meget let over, og vi blev der i tre og et halvt år.

Sidst i juli 1949 blev vores første barn født, det blev en stor og velskabt pige. Vi havde tækkemand på gården den dag og jeg var med på taget. Det blev en langsommelig fødsel. Vi fik jordemoder allerede dagen før om aftenen og Birthe blev først født dagen efter lidt før middag.

Jeg skulle jo passe mit arbejde, og gik ind en gang imellem for at høre hvordan det gik. Men jeg havde jo gjort hvad jeg kunne, så jeg måtte jo bare vente. Vi havde jordemoder fra Hvalsø og hun var meget flink og beroligende. Så hun trøstede jo både Inger og mig så godt hun kunne.

Bagefter fik Inger en gevaldig forstoppelse så vi måtte have læge og den var næsten lige så streng som fødslen. Men hun kom da over det også.

Da vi kom til Grønnebjerg i 1946 var der otte meget store heste på gården, dem skulle jeg passe med hjælp fra karlene som skulle muge og være med til at strigle. Det varede en god halv time om morgenen så havde Inger morgenmaden klar og vi kunne gå ind og spise og så var vi klar til at rykke i marken. Vi fik så et par stykker mad med vi kunne spise hen på formiddagen, for det var jo lang tid at gå fra kl. 7 til kl. 12 for unge mennesker der altid er sultne.

Inger og Birthe

Om efteråret købte Hulgård en gammel traktor på jernhjul. Det var en International og den skulle startes med håndsving. Det var ikke altid lige let, allerede det første efterår gik gearkassen i stykker og så blev den skiftet ud. Så fik vi en helt ny Fordson Major og det var jo unægteligt noget bedre.

Der var ikke andre end mig der måtte køre med den, og så fik Hulgård den opfattelse at hestene næsten ikke måtte arbejde mere.

Når vi havde travl ville han gerne om jeg ville køre til midnat, det var jo også meget sjovt lige i begyndelsen, men da jeg havde kørt en uges tid til midnat syntes jeg ikke det var så spændende mere. Jeg fik ikke mere i timen end jeg fik om dagen. Jeg sagde så til Hulgård, at det gad jeg ikke mere til den betaling. Jeg ville have dobbelt timeløn. Det ville han ikke give, så ville han selv køre om aftenen. Jamen værsgo', sagde jeg.

Så kørte han ellers selv i to aftener. Den tredje aften kom Hulgård og spurgte om jeg ikke godt ville køre fordi han skulle bort, jeg skulle nok få dobbelt betaling. Hulgård havde vist fået nok aftentraktorkørsel, for han talte aldrig senere om at han ville køre og jeg fik så de penge jeg havde forlangt.

Vi var efterhånden ved at falde til på gården. Inger passede sit arbejde og jeg passede mit.

Efterhånden havde jeg overtaget alt hvad der var af reparationsarbejde på gården.

Undertiden gik jeg en hel uge ad gangen på værkstedet og det interesserede mig og Hulgård havde vist fundet ud af at jeg var ret ferm til den slags.

Vi måtte ikke ryge i arbejdstiden på gården, og der havde jeg en morsom episode. I høsten var vi ude at køre med selvbinder. Lidt før fyraften kom Hulgård og spurgte om vi ville køre et par timer længere fordi der var så godt vejr. Det sagde vi ja til. Så må I godt ryge nu det er efter fyraften, sagde han. Ja tak, sagde jeg, og så trak jeg piben op af lommen, der var stadig ild i den, for jeg havde lige stoppet den i lommen da jeg så Hulgård komme ude på vejen.

En anden gang jeg også var ude med selvbinder og jeg sad og røg, kom han gående. Jeg så ham. Så jeg bankede min pibe ud på kanten af sædet og stoppede den i lommen.

Men gløden må være faldet ned på sejlet, for et øjeblik efter så jeg, at der røg dernede fra. Jeg standsede og fik ilden gnedet ud, men der var allerede brændt et hul så stort som en tallerken. Jeg kørte så igen, og et øjeblik efter var Hulgård der og han standsede mig. Det var så uheldigt, at det brændte hul kom til at vende opad. Han så det og spurgte hvor det hul var kommet fra. Jeg stod med en meget troskyldig mine. Det ved jeg ikke. Jeg har først lige set det nu, svarede jeg. Jamen det må jo være musene der har gnavet i det, sagde Hulgård. Vi må jo have det repareret. Og så blev en af karlene sendt af sted til sadelmageren med det. Det første han sagde, var ”jamen det er jo brændt”, men jeg tror aldrig Hulgård fandt ud af det.

Til november fik vi en ny karl på gården. Han hed Thorkild og var en meget flink fyr fuld af skæg og ballade. Engang vi tærskede spurgte han mig om jeg ville give en omgang øl hvis han kunne bære mig op på loftet oven en tønne hvede og det sagde jeg ja til.

Hveden vejede mindst 100 kg og jeg vejede 75 kg.

Så jeg tvivlede jo på, at han kunne klare det. Men Thorkild fik sækken på nakken og mig oven på. Selv om han pustede noget så kom han op på loftet ned det tunge læs. Da vi kom ned igen sagde jeg, det kan du sku' ikke gøre en gang til. Gælder det en omgang øl til, sagde han. Det lovede jeg, og så gjorde han det en gang til, men så syntes jeg ikke det var sjovt mere.

En anden gang tjente jeg en halvflaske snaps for at sejle over en lille sø der var på gården. Det var i et gammelt trækar, men det gik fint uden at kæntre.

Engang imellem når Inger skulle et eller andet fik vi Birthe passet nede hos en husmandskone som boede lige i nærheden. Hun var meget glad for børn, så det var ikke det store problem.

Vi var også engang i teatret i København. Vi lejede en taxa sammen med nogle andre og var inde at se "Anni get your gun". Det var en meget god tur og bagefter var vi inde og få aftenkaffen hos Ingers forældre i Ægirsgade.

Ingers forældre kom jævnligt og besøgte os og de havde næsten altid et eller andet med til os når de kom. Til Birthes barnedåb var de der selvfølgelig også sammen med Ingers søster Aya og da var der nær gået druk i selskabet. Vi havde i dagens anledning købt en halvflaske snaps til frokosten. Men da vi havde drukket den var der en af karlene der mente at vi havde fået lovligt lidt. Så han cyklede til købmanden og købte en flaske mere, og så fik den ellers hele armen. Ingers søster og jeg måtte ud og kaste op, og Ingers far var heller ikke appelsinfri.

I toget hjem sad han og faldt i søvn med hovedet i skødet på en fremmed dame. Hun prøvede på at flytte sig længere bort men det kneb vist med at hun kunne undgå ham. Kupeen var for lille, men hjem kom de da. Men Aya har ikke glemt den barnedåb endnu.

Den sidste vinter vi var på Grønnebjerggård rejste vores karle i utide og det var på grund af at fruene kom ned i stalden og så de stod og nød en cigaret. Hun for så ind til Hulgård og fik ham tirret op til at gå ned og skælde dem ud. Resultatet blev at de blev uvenner og karlene ville rejse. Men Hulgård ville ikke betale dem deres løn som de havde tjent. Så kom han op til mig og sagde at vi ikke måtte give dem mad, og det var jo det samme som at jage dem væk.

Men der kom han galt af sted for karlene gik op til fagforeningen og meldte det. Der kom en retssag ud af det som fagforeningen førte for karlene. Jeg blev kaldt med i retten som vidne og det var jeg ikke så glad for. Jeg skulle jo fortsætte i tjenesten, og kunne jo kun sige sandheden.

Jeg kom dog aldrig ind for at vidne. Det varede ikke ret længe så

kom hr. og fru Hulgård ud og de var meget fornærmede. De var blevet dømt til at betale både løn og kostpenge for seks uger. Så der blev ikke sagt mange ord i bilen på vejen hjem.

Der blev lidt tomt syntes jeg da karlene var rejst, og der kom ikke nogen nye. Jeg begyndte at spekulere over at købe noget for os selv, og var da også ude at se på nogle ejendomme. Vi havde heller ikke så mange penge at udbetale. Vi havde sparet 6.500 kr. mens vi havde været på gården og det var ikke nogen stor formue at købe ejendom for.

Men så fandt jeg en gammel bindingsværksejendom på Tølløse Mark. Den kostede 34 tusinde kroner med en udbetaling på 10.000 kroner. Men der havde vi jo for lidt penge. Jeg fik så Inger til at spørge sin far om han kunne låne os resten, og det sagde han ja til. Så jeg kørte ud og købte ejendommen. Inger var ikke med fordi hun lå i barselseng. Vi havde lige fået en lille pige igen som kom til at hedde Bente. Nu havde vi så to børn.

Men jeg fik købt ejendommen, der var 12 tønder land jord og en ko, to heste og en so samt kunstgødning og såsæd og 10 tønder foderbyg skulle følge med i handelen.

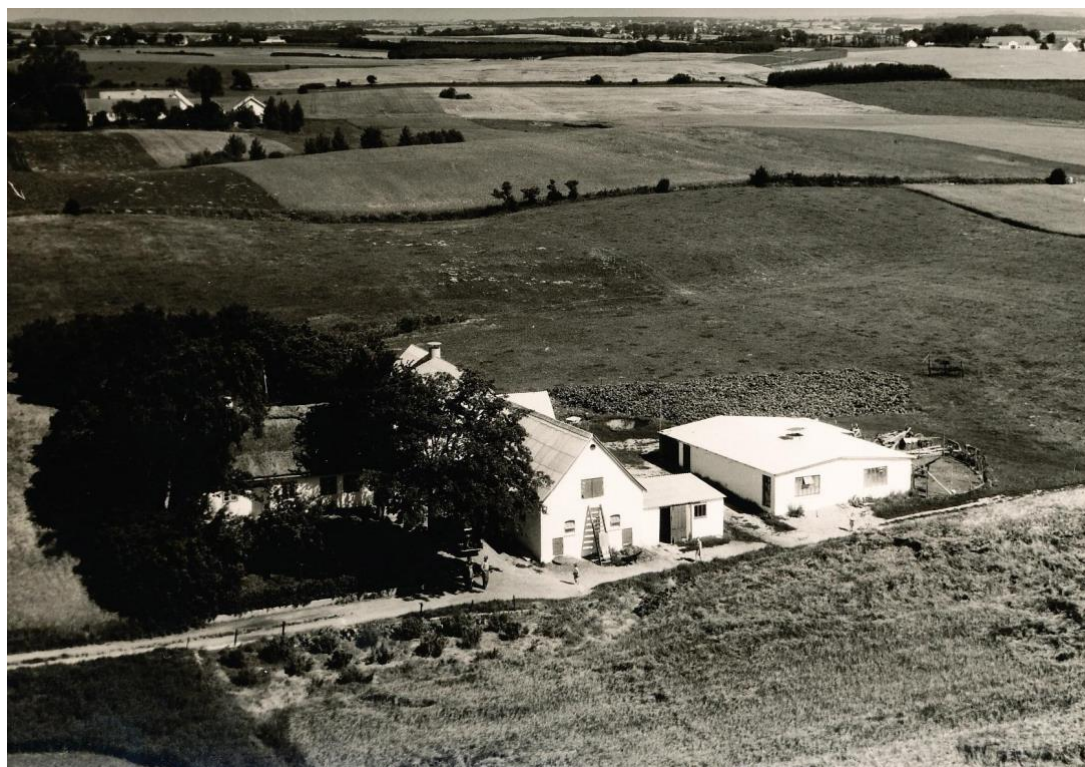
Overtagelsen skulle ske den 1. april så jeg måtte bede Hulgård om lov til at rejse en måned før aftalt, men det fik jeg så lov til.

Vi havde i november fået slagtet en meget stor gris. Efter at karlene var rejst var der ikke spist så meget af den. Vi fik lov til at beholde resten. Så der havde vi jo noget at leve af et stykke tid.

Vi fik også brug for det. For der var jo meget små indtægter af ejendommen det første halve år.

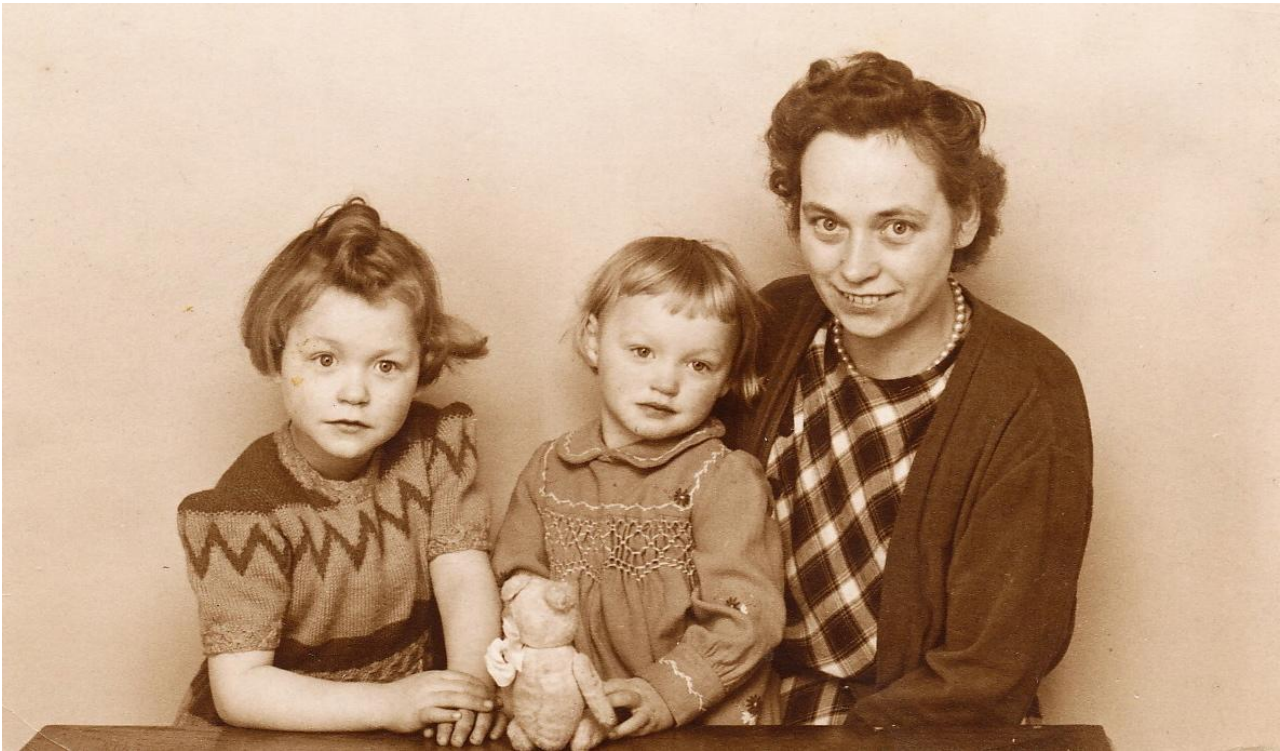

Den gamle ejendom på Tølløse Mark. Foto fra 1952.

Ejendommen på Tølløse Mark

Vi flyttede så ud på ejendommen den 1. april. Det var ikke med den store glæde at Inger flyttede ind i det der skulle være hendes hjem i mange år fremover.

Birthe, Bente og Inger

Det var en ungkarl som havde boet der i to år, som jeg købte ejendommen af, og der så mildt sagt frygteligt ud. Han havde i hvert fald ikke lidt af rengøringsvanvid, for der var møgbeskidt overalt. Han havde brugt soveværelset som kornmagasin og der lugtede muggent af korn der havde ligget op af det fugtige tapet. Inger var ikke kommet rigtig til kræfter ovenpå fødslen. Så hun græd sig i søvn den første aften.

Jeg var lige ved at fortryde at jeg havde købt det, det var i alt fald ikke nogen succes i første omgang. Men efterhånden fik Inger da muget ud, så det var til at bo der. Og jeg fik sat nyt tapet på væggene, så det begyndte at lugte noget bedre.

Jeg gik i banken og spurgte om jeg kunne låne et par tusind kroner så jeg kunne købe et par køer. Men det kunne ikke lade sig gøre på det tidspunkt.

Så der var ikke andet at gøre end at arbejde sig langsomt fremad.

Jeg fik så akkord på at luge roer på Nyvangsgården, så der kom lidt ind til at leve for. Men så fik vi atter en skuffelse. Den so som var fulgt med i handlen fik ingen grise.

Jeg måtte sælge den til slagtning, men vi fik da omkring 600 kr. for grisen. Så fik vi købt et par sopolte og et par køer gennem Indkøbsforeningen og ganske langsomt begyndte vi at få en besætning stablet på benene.

En uges tid efter vi var flyttet ind købte vi 125 hønekyllinger og dem var vi ret heldige med. Inger passede dem efter alle kunstens regler, og allerede i september begyndte de at lægge ret godt med æg. Ja det var så godt at vi nogle dage fik 125 æg af de 125 høns. Så det var jo meget fint. Æggene kostede dengang 5-6 kr. kiloet, så nu begyndte der da at komme lidt penge i kasseapparatet.

Vores første høst blev noget af en skuffelse. Den blev kun på 14-15 fold. Året efter fik jeg taget jordprøver og det viste sig at jorden manglede mangan. Det fik den så og resultatet blev da også noget bedre. Men så kom høsten i 1954. Den var en hel fiasko. Det regnede og regnede næsten uafbrudt hele sommeren og til sidst var kornet sunket helt ned i jorden og begyndte at spire. Det blev en katastrofal dårlig høst, og det slog jo især hårdt fordi vi var så nystartede.

Allerede i februar havde vi brugt hele kornhøsten og lidt senere måtte vi også købe både halm og roer, med det resultat at vi fik oparbejdet en gæld på ca. 10.000 kr. for foderstoffer.

Vi fik da også besøg af købmand Svendsen, han ville gerne vide hvornår vi havde tænkt os at betale regningen. Jeg var absolut ikke stolt af besøget, for jeg har altid sat en ære i at betale min gæld.

Men vi havde simpelt hen ikke kunnet skaffe pengene. Jeg fik da også beroliget ham. På det tidspunkt havde vi 16 slagtesvin som var tæt på at være færdige til at komme på slagteriet.

Det fortalte jeg ham og så kørte han igen tilsyneladende beroliget.

Det varede da heller ikke så lang tid, før vi havde betalt regningen, og havde heller aldrig senere ubehageligheder fra den side.

Allerede i 1953 måtte vi i gang med at lægge eternittag på den ene side af stalden, da der var blæst store huller i stråtaget og om efteråret væltede vores gamle maskinhus under en storm.

Vi fik 1.200 kr. i stormskadeerstatning, og for pengene købte jeg materialer og byggede det op i mursten. Jeg fik et fem minutters kursus i at mure af min nabo. Han havde selv bygget sit eget stuehus, og der kom da også et solidt hus ud af mine anstrengelser.

I 1954 fik vi igen en datter så nu var vi snart en stor familie. Nok også for stor i forhold til indtægterne, men vi var så heldige at vi fik en hel del brugt tøj fra Ingers bror og svigerinde som havde børn lidt ældre end vores som var vokset ud af det. Ingers svigerinde var meget dygtig til at sy og syede det meste af tøjet selv.

Vi begyndte nu at udnytte det nye hus til kyllinger og fik i 1955 400 kyllinger, og nu kom der jo rigtig gang i æglægningen. Nu kunne vi levere 4-5 tusinde æg om ugen, og det var slet ikke så dårligt den gang. Selv om vi ikke blev velhavende, var der dog penge at leve for. Men allerede i 1958 begyndte ægpriserne at falde, og i løbet af to år var glansen gået af den produktion. Så jeg begyndte at spekulere på at finde på noget andet at tjene penge på.

I 1956 fik vi igen et barn, denne gang en dreng, men vi kunne desværre ret hurtigt se at der var noget galt med ham, og det viste sig også senere at han var født med spastisk lammelse. Dog ikke i meget svær grad. Men det var vi meget kede af. Inger rejste mange gange med ham til Rigshospitalet til undersøgelser, og han fik også medicin.

En overgang, senere kom han på Kildehøj til optræning og da han kom hjem trænede Inger videre med ham. Men helt godt blev det aldrig.

Karen, Inger, Jens, Bente, Christian og Birthe

Samme år byggede vi 60 kvadratmeter til hønsehuset, med plads til maskiner i den ene ende. Det hele blev bygget af brugte materialer fra en nedbrydning så det blev ikke så dyrt, og vi ville helst ikke ud for at låne penge.

I 1959 byggede vi ny kostald, også af brugte materialer på nær taget som blev lavet af nye spær og eternitplader. Den blev på 70 kvadratmeter og kostede os under 10.000 kr.

Nu fik vi 7 malkekøer, ungkreaturer og 30 fedesvin af gangen. Så vi syntes det gik den rigtige vej. Men nu begyndte vi at få uheld med besætningen. Køerne fik smitsom yverbetændelse, og der var også en ko som døde, men den var da gudskelov forsikret.

Byggeri af ny staldbygning i 1959

Nybygget staldbygning i 1959

I 1959 begyndte vi også så småt at mekanisere. Jeg købte en hjemmelavet traktor med tilhørende plov og harve. Den var blevet fremstillet af en fingernem mand oppe ved Lammefjorden. Den var forsynet med store lastvognsdæk bagtil og personvognsdæk på forhjulene og så var den forsynet med to gearkasser med 16 forskellige gear. I det højeste gear kunne den nemt løbe 80 km i timen. Vi havde megen underholdning af den. Vi skulle starte den med håndsving og det var ikke altid det var lige let.

På det tidspunkt fik vi besøg af min søster Elly og svoger Hasse fra Sverige. Hasse ordnede tændingssystemet på den. Så den blev noget lettere at starte. Den traktor var genstand for megen opmærksomhed fra mine naboer. Det var jo ikke så almindeligt med mekanik. Især ikke på de små landbrug.

Søster Elly og svoger Hasse

Min nabo på Nyvangsgården, Svend Andersen, var en meget jovial mand, han spurgte altid når jeg så ham "nå hvordan går det med din Mercedes".

Børnene ville jo så gerne prøve at køre den. Men en gang vi samlede sten i marken var det nær gået galt.

Bente som dengang kun var 7 år havde fået lov til at køre den i det laveste gear, mens vi samlede sten og smed op i vogne.

Hun skulle så standse når vi ikke kunne følge med, og havde sat den i frigear mens hun ventede på os. Da hun så skulle køre igen havde hun fået sat den op i et af de høje gear. Så der kom jo for megen fart på. Bente skreg og kunne i sin rædsel ikke finde ud af at standse den. Aldrig har jeg løbet så stærkt i hele mit liv som jeg løb den dag. Men jeg fik da indhentet hende og fik monstrummet standset, og Bente skulle ikke køre mere den dag.

Min Mercedes trak meget godt hvis bare jorden var nogenlunde tør, men da det begyndte at blive vådt om efteråret kneb det med at den kunne stå fast. Så jeg begyndte at se mig om efter en rigtig traktor og fandt så en hos en maskinhandler i Holbæk. Det var en Allis-Chalmers og der var både plov, harve og radrenser der hørte til. Det købte jeg så for 5.500 kr. så nu var der jo rigtigt mekaniseret.

Min ene hest var jeg kommet af med, den blev nødslagt allerede om sommeren fordi jeg var kørt løbsk en dag jeg kørte til mølle. Den styrtede og fik bugen flæget op, men vi fik da penge for den. Nu solgte vi også den anden hest. Vi havde jo ikke brug for den mere.

Traktor, plov, harve og radrenser fik vi på et lån gennem Indkøbsforeningen og det var til en rimelig rente. Så satte vi en annonce i avisen for at sælge vores Mercedes og der kom også et par stykker for at se på den. Den første skulle ud og se om han kunne skaffe pengene og så ville han så komme igen dagen efter. Da han var kørt kom den næste men han ville også tænke over det en dags tid.

Næste dag kom den første tilbage og han havde sin far med, som skulle låne ham pengene. Nu ville de have at jeg skulle slå noget af prisen.

Men i det samme så jeg nummer to fra dagen før drejede ned af vejen til os.

Så jeg sagde til dem, nu kommer der en til som vil købe den. Så vil I have den, tror jeg nok I skal skynde jer, for nu kommer der en til som også vil have den. Så kom der liv i dem. De købte den omgående for det jeg havde forlangt.

Jeg fik pengene og så ville de hente den når det var blevet mørkt. For den var jo ikke rigtig lovlig at køre med på landevejen.

De kom så ved halv ellevetiden efter den og jeg startede den for dem, men så ville han absolut have at jeg skulle stille den i det allerhøjeste gear, og jeg husker endnu at den unge mand sagde: "Nu farer jeg over hoved og røv til Stenlille". Det gjorde han nu ikke. Men væk var han i en støvsky, og så gik vi ellers i seng.

En halv time efter blev der banket på vores vindue, det var dem som havde købt min Mercedes. De fortalte at den var gået i stå for ham da han ville skifte gear.

Det var alligevel gået lovlig stærkt havde han fundet ud af, for den havde noget ratslør så det havde knebet med at holde den på vejen. Nu kunne de altså ikke starte den igen, om ikke jeg kunne hjælpe dem.

Så tog jeg noget tøj på og fulgte med dem. De var ikke kommet længere end et par km så der var ikke så langt. Men vi fik da liv i den igen. Jeg kendte jo efterhånden finesserne ved den. Nu ville han gerne have den i et noget lavere gear for det den havde stået i før var lige lovlig hurtigt. Det fik han og så kørte de igen og jeg har aldrig senere hørt noget fra dem.

Jeg begyndte nu at pløje lidt for mine naboer for at tjene lidt penge og de havde ikke selv traktor, og det gik da også meget godt.

Høstarbejde sidst i halvtredserne

En dag i 1960 jeg kørte til mølle for at få malet noget korn. Møllen var mod sædvane ikke åben. Jeg gik ind til konen og fik der at vide at mølleren var død. Men hvis jeg selv kunne finde ud af det måtte jeg gerne male selv. Nu jeg var kommet. Det havde jeg set så tit så det var ikke noget problem. Jeg gik op og malede mit korn og gik ned for at betale for det. Konen ville ikke have penge for det. For som hun sagde, jeg havde jo selv gjort arbejdet, og hvis jeg ville have malet en anden gang kunne jeg bare komme.

Ugen efter kørte jeg igen op og fik malet, og da spurgte hun om jeg ikke havde lyst til at leje møllen. Det havde jeg muligvis nok, sagde jeg. Men jeg var bange for at kunderne nu havde fundet et andet sted at få malet. Men vi blev enige om at jeg kunne få den på prøve i en måned for at se om der var nogen som ville komme.

Så satte jeg en annonce i avisen at møllen var åben igen. Jeg satte ikke noget navn under for jeg ville ikke være til grin hvis der nu ikke kom nogen kunder.

Allerede den første dag kom der seks. Og næste dag kom så mange at jeg havde nok at bestille hele dagen. Da måneden var gået lejede jeg møllen for 50 kr. om måneden. Jeg havde kun åbent to dage om ugen og da var der rigeligt at lave.

I de elleve år vi havde køer havde Inger næsten hvert år barnevognen med i marken. Når hun var med til at luge roer, i høsten og når der ellers var noget hun kunne være med til. Det var nogle strenge år for hende. Også fordi vi altid manglede vand i brønden hver sommer, så Inger måtte vaske børnetøj hver dag ude i marken ved en mergelgrav der var derude.

Storvasken klarede hun også ved mergelgraven og det var jo dengang på et gammeldags vaskebræt. Det gik jo også.

Men det går jo unægtelig noget lettere nu hvor hun kan stå inde på badeværelset og nøjes med at stoppe tøjet i en fuldautomatisk vaskemaskine. Men hun klarede det også dengang og det skal hun have tak for.

Vi forsøgte allerede i 1954 at få noget mere vand, vi fik kontakt med to brøndgravere som fordybede vores gamle brønd med 7 meter og så borede de endda yderligere 7 meter i bunden men vi fik ikke en dråbe vand mere. Det kostede os dengang over syv hundrede kroner og det var faktisk mere end vi havde råd til. Så vi blev meget skuffede. Men måtte så nøjes med mergelgraven nogle år endnu.

Birthe var nu blevet så stor at hun i kortere tid kunne begynde at være lidt barnepige og se lidt efter Bente. Men Bente var nu også et meget nemt barn. Hun græd næsten aldrig. Hvis hun var sulten lagde sig bare på ryggen på gulvet. Så fik hun sin flaske med kærnemælk og var godt tilfreds. Birthe var kun 7-8 år da hun begyndte at køre små ærinder til Tølløse for os. Hun var god til at finde vej og jeg tror hun kun var 9 år da hun cyklede til Holbæk Slagteri og hentede brystflæsk som vi på det tidspunkt kunne købe billigt på slagteriet.

Der var jo heller ikke så megen trafik på vejene dengang som nu.

Vi forsøgte igen på at skaffe noget mere vand i 1957. Jeg kom i forbindelse med en brøndgraver som tilbød at grave os en brønd billigt fordi han var arbejdsløs på det tidspunkt. Han ville gøre det for 90 kr. pr. meter men så skulle jeg selv hjælpe til.

Vi gik så i gang. Det var midt om vinteren og koldt at stå ovenpå og hejse jord op. Så vi blev enige om at skiftes til at grave og passe spillet. Vi skiftede for hver time. Nede i jorden var der jo meget lunere at stå end det var ovenpå. Det gik også godt.

Da vi nåede ned i 10 meters dybde begyndte der at komme

vand. Dog ikke i store mængder. Så vi fortsatte ca. en meter til så der blev plads til lidt beholdning. Den brønd holdt da også i et par år. Men så begyndte det at knibe med vand igen. Så fordybde vi den med et par meter uden at det hjalp synderligt.

I 1960 gik jeg i gang med at grave en ny brønd igen. Denne gang gjorde jeg det selv. Jeg var godt nok i lag med min brøndgraver, men han havde ikke tid på det tidspunkt for han var i gang med at kalke en kirke. Men han tilbød mig at vise vand så jeg vidste hvor jeg skulle grave. Det foregik ved hjælp af en pilekvist og han fandt da også et sted i hjørnet af haven hvor han mente der skulle være vand.

Jeg havde fået lov til at låne brøndgraverens spil og hans værktøj og så engagerede jeg en af mine naboer til at hejse jorden op fra hullet og så gik vi i gang. Det blev meget strengt arbejde der var kun blåler med en masse sten i hele vejen ned, så jeg måtte hakke det hele løs først inden jeg kunne bruge spaden.

Jeg nåede ned 10 meters dybde og der var stadig lige tørt, så sagde jeg til Henning, jeg tror vi standser lidt for nu vil snakke lidt med brøndgraveren som havde sagt hvor vi skulle grave.

Jeg cyklede ned til ham og fortalte ham hvordan det så ud, men han holdt stædigt på at når han havde sagt at der var vand så var der vand. Nå så var der jo ikke andet at gøre end at fortsætte, så vi startede op igen, og da vi kom yderligere 1½ meter ned begyndte der også at komme vand. Vi fortsatte med at grave til klokken var 11 om aftenen, så vi måtte have en håndlampe hængt op i spillet for at se, og det var godt vi fortsatte for dagen efter om morgenen var der 6 meter vand i brønden.

Vi var glade for endelig mente vi trængslernes tid var forbi. I alt fald hvad vand angik og nu havde vi da også vand nok. Men det var ikke så klart vand. Der var okker i så det var ikke godt at vaske tøj i.

Men jeg fik købt et gammelt vandværk og fik det sat ned i brønden og fik så lagt vand ind i stalden så vi kunne bruge det til dyrene og så kunne vi klare os med den anden brønd til husholdningen og i den havde vi også et vandværk stående. Det var så indlagt i køkkenet.

Nu havde vi fire børn så Inger havde rimeligt at tage fat på med madlavning, børnevask, rengøring og ind i mellem var hun jo lidt med i marken. Karen husker jeg især som lille fordi hun var så slem til at rejse sig op i den høje stol, og jeg var så bange for at hun skulle falde ned. Og så sad hun altid og trak mig i ærmerne når vi fik mad. Da hun blev 6-7 år gik hun tit nede i stalden med et stykke papir om en blyant, og med en meget alvorlig mine legede hun at hun førte et større regnskab med dyrene.

Jens. Ja der skulle man helst have et øje på alle fingrene, fordi han faldt hele tiden og fik store buler i hovedet.

Jeg havde lavet en lang slagbænk hvor alle fire børn kunne sidde når vi spiste. Jens sad altid inde mellem de andre børn og når han var færdig med at spise og skulle ned så fortsatte han bare lige ud i luften som om bænken var dobbelt så lang. Da skulle vi helst være vågne og gribe ham i farten.

Inden Birthe var fyldt to år var hun allerede meget boglig interesseret. Hvis hun var alene i stuen et øjeblik så tømte hun bogreolen og i køkkenet tømte hun køkkenskabene for glas og kopper og dem stablede hun så ovenpå hinanden og hun kunne nå anselige højder uden at de væltede.

Bente viste meget tidligt stor interesse og begavelse for arbejde. Da hun var seks år kunne hun være med til at luge roer så gik jeg foran og blokhakkede.

Bente kravlede og lugede ud med fingrene så der kun var en plante tilbage og hun kunne stort set følge ned mig. På samme

måde kom Birthe og lugede efter Inger. Så der var jo fart på.

Ligeledes var Birthe og Bente med til at skrabe roer til køerne når der skulle fodres, og de havde også en lille akkord med at gøre æg rene og for det fik de den kongelige betaling af 10 øre pr. bakke æg. Engang sad de og blev uvenner om hvem der skulle rense de mest snavsede æg. Bente blev så gal at hun smed et æg i hovedet på Birthe, så det løb ned over ansigtet. Så måtte Inger ind for at genoprette freden.

Da jeg havde haft møllen et par måneder kom jeg til at tænke på at jeg måske kunne tjene lidt ekstra ved at handle med foderstoffer. Jeg tog kontakt med nogle foderstoffirmaer og så fik jeg forskellige ting hjem jeg kunne sælge videre til dem som jo alligevel kom på møllen. Blandt andet sødmælkserstatning til kalve solgte jeg meget af og der var en god fortjeneste på at handle med det.

Nu fik jeg lært at køre bil og anskaffede mig en folkevognspickup og begyndte at køre varetur ud til kunderne.

Jeg begyndte også at sælge kul, koks og briketter.

Men det var mere end jeg kunne klare med den tid jeg havde til rådighed. Så jeg måtte hyre en chauffør til at køre vareturen. Nu gik det den rigtige vej og nu begyndte jeg at købe korn ude på gårdene og sælge det fra møllen. Det gik også meget fint i et par år men efterhånden var det ved at blive lovlig meget for efterhånden stod jeg og malede korn på møllen lige til midnat. Det kunne godt blive strengt i det lange løb.

Om foråret rensede og bejdsede jeg også såsæd for gårdene. Det tog jo også tid. Så efterhånden havde jeg egentlig ikke så megen tid til at passe mit landbrug. Og blev det jo så tit Inger der måtte passe dyrene.

Nu var vi kommet til 1963 og en dag så jeg en annonce i avisen fra en bager i Hvalsø som søgte en chauffør til hans brødruter.

Jeg sagde til Inger ”det kunne være sjovt at høre hvad der er at tjene ved det”. Jamen gør du bare det sagde Inger. Så jeg ringede til bageren for at få oplysninger og jeg fik den besked at den chauffør de havde nu havde tjent ca. 19.000 det sidste år. Men hvis jeg var interesseret ville han gerne jeg kom ned til en samtale.

Ja, nu var jeg jo kommet så langt i det så jeg syntes ikke jeg kunne trække mig tilbage på det tidspunkt, så jeg kørte derned om aftenen og vi talte tingene igennem men da han hørte hvor meget jeg havde om ørerne ville han gerne tænke over det i et par dage da der var flere der havde søgt på stillingen ville han gerne tale med dem også inden han ville træffe en afgørelse. Så jeg kørte hjem og troede egentlig aldrig jeg hørte mere fra ham.

To dage efter ringede bageren og sagde at hvis jeg stadig ville have pladsen så var stillingen min.

Så nu begyndte jeg jo at blive lidt betænkelig ved situationen, for den slags havde jeg jo aldrig prøvet før.

Men vi blev enige om at jeg kunne køre med på prøve i en uge og hvis jeg kunne lide det så kunne jeg fortsætte.

Det var fem dage om ugen heraf den ene tur om søndagen, først med morgenbrød og senere med fint brød. Jeg begyndte så at køre med brød og jeg syntes nu egentlig det var meget spændende. Man snakkede jo med en masse mennesker og tjente jo samtidig penge ved det.

Børnene kunne ikke rigtig forstå hvorfor jeg pludselig skulle af sted hver dag. Men jeg fortalte dem, at jeg skulle ud at stage ål.

Jeg tror nu nok de var lidt skeptiske ved den besked, men jeg ville ikke have de skulle gå rundt og fortælle naboerne hvad jeg lavede, hvis jeg nu ikke ville fortsætte. Men da jeg så begyndte at køre for mig selv fik de det selvfølgelig at vide.

Jeg blev også ret hurtigt glad for at sælge brød og lærte ret hurtigt at takle kritik fra kunderne. Jeg gav dem noget gas til gengæld. Det var jo ikke mig der bagte brødet, og pludselig fik jeg en masse venner ude omkring i det store distrikt. Men nu måtte jeg nøjes med at være på møllen en dag om ugen, for pludselig havde jeg fået mere end rigeligt at bestille. Nu begyndte der jo at komme penge i kasseapparatet og så må man jo finde sig i at arbejde for pengene.

1963 blev de store begivenheders år, alt gik så stærkt så man var ved at blive helt svimmel. Jeg begyndte at sælge brød og om efteråret blev Birthe konfirmeret, festen blev holdt i Gl. Tølløse hos nogle bekendte, Gunner Larsen. Vi havde jo ikke så meget plads i det gamle hus vi havde på det tidspunkt. Og da Gunnar Larsens kone tilbød at vi kunne holde gildet hos dem sagde vi ja tak, og det blev da også en god fest.

Om efteråret solgte vi vores kvægbesætning.

Jeg var efterhånden aldrig hjemme så det blev næsten udelukkende Inger der skulle være fodermester og det var lige ved at blive for meget for hende. Efterhånden var indtægterne fra køerne også af mindre betydning. Grisene beholdt vi nogle år endnu. De var også nemmere at passe og plads havde vi rigelig af.

Inger og jeg havde længe talt om at vi havde for lidt plads til børnene nu de var begyndt at blive større, så nu indtægterne var begyndt at blive mere stabile overvejede vi at bygge et par værelser til huset. Så jeg gik op i banken for at drøfte mulighederne for at få et byggelån.

Bankdirektøren sagde at vi bare kunne bygge løs, vi skulle nok få pengene. Jeg kom til at tale med flere forskellige om sagen og alle syntes de at jeg hellere skulle bygge et helt nyt hus. Jeg kunne da også selv godt se at det var det rigtige for det gamle var faktisk så dårlig at det ikke var værd at ofre penge på.

Så vi lavede om på planerne. Jeg lavede en tegning over hvordan det skulle se ud på en bagerpose. Den blev lavet om et par gange inden vi var helt tilfredse. Men til sidst blev den som vi ville have det. Banken havde lovet os et byggelån på 30.000 kr. og jeg kunne jo godt se at det kunne komme til at knibe med at bygge et hus for de penge. Så jeg gik i banken igen og drøftede vore nye planer med direktøren. Han var meget forstående og lovede at vi nok skulle få de penge vi fik brug for, og så gik vi ellers i gang.

Vi gravede grunden cirka en meter uden for det gamle hus, og da grunden var støbt rev vi taget af det gamle hus og lejede et par store presenninger og lagde over lofterne så kunne vi blive boende i det mens de nye mure blev rejst. Jeg fik min chauffør fra møllen til at være håndlanger i sin fritid. Han var ellers post.

Men det var han færdig med lidt over middag, og så begyndte vi at mure med store gasbetonblokke og det skred jo hurtigt fra hånden.

Jeg havde lejet en dame som tidligere havde kørt brødturen til at køre min tirsdagstur. Så jeg havde mandag og tirsdag til at bygge i, om onsdagen var jeg på møllen og kørte så brød torsdag, fredag, lørdag og søndag. Så der var rigeligt at se til. Og hvis jeg kom tidligt hjem fra brødtur byggede jeg til langt ud på aftenen.

Det var en meget streng tid de ni måneder det tog inden huset var færdigt. Bagefter forstår jeg næsten ikke at jeg kunne klare det.

Da ydermurene var rejst brød vi resten af det gamle hus ned og smed det ud gennem vinduerne og kørte det ud i en mergelgrav ude i marken. Det eneste der måske kunne anvendes ude i stalden, var nogle af de gamle gulvbrædder.

Så indrettede vi et interimistisk soveværelse oppe på staldloftet og et lige så primitivt køkken i maskinhuset og det måtte vi så klare os med til hen i november måned. Så gik vi i gang med at grave grund til de indvendige mure, der blev støbt grund og så blev de muret op i gasbeton, nu begyndte det at ligne lidt af et hus.

Jeg havde lavet en aftale med en tømrer i Søstrup. Han havde lovet at lave tagkonstruktionen. Det turde jeg ikke selv binde an med. Han var også meget billig, de tog dengang ni kr. i timen og der blev virkelig bestilt noget når de kom. Spærfagene havde de hugget til hjemme ved værkstedet og de passede ganske nøjagtig og i løbet af et par dage var der tag på huset.

Nu fik jeg fat på en murer til at pudse væggene indvendigt og vi fik støbt råbeton på gulvene og da mureren var færdig med at pudse vægge blev der lagt 15 cm leca på gulvene og derefter et tyndt pudslag ovenpå.

Forinden havde vi fået lagt rør i gulvene til vand og centralvarme. Så fik vi gravet en septiktank ned og en lang rørledning fra den og ned til en mose der lå bag ejendommen. Der blev monteret toilet, badekar og håndvask. Fliserne i badeværelset satte jeg selv op, og så var det faktisk klar til brug.

I oktober var vi til bryllup i Aalborg, da vi kom tilbage fra festen var der meget koldt, så jeg foreslog Inger at vi tog vores madrasser ned staldloftet og vi lagde dem så på cementgulvet i stuen.

Vi havde lige fået varme på radiatorerne så det var i alt fald bedre end at sove på staldloftet, for der blæste en meget kold vind den aften.

Nu gik vi så i gang med at male og tapetsere og til sidst blev der lagt filtvinyl på gulvet, vi tog et rum ad gangen og gjorde det helt færdig og så flyttede vi ellers vore sovemadrasser til det rum der var færdig. Det var så mit aftenarbejde. Når jeg kom hjem fra brødturen tog jeg gerne fat med at male, tapetsere eller lægge vinyl på et gulv, da vi nåede til jul var huset stort set færdig og vi kunne begynde at leve et nogenlunde normalt liv igen.

Inger havde været en stor hjælp til det hele mens det stod på. Uden hende havde jeg nok ikke kunnet klare det. For vi havde samtidigt også landbruget, både marken, grisene og møllen skulle jo passes. Så man kan vist godt sige at det var et fuldtidsjob for os begge to. Vi havde også dengang 400 høns.

Der var Birthe og Bente også en stor hjælp med at gøre æg rene. Ja der blev spillet på alle tangenter det år.

Nu blev det hele lidt mere afslappet og vi nød vores nye hus, især den gode varme vi havde fået. Det gamle bindingsværkshus havde været meget koldt om vinteren med is indvendigt på væggene. Undtagen i stuen som var det eneste sted vi havde en kakkelovn.

Også badeværelset var vi meget glade for, den slags luksus var vi jo slet ikke vant til. Og så al den plads vi havde fået. Nu havde vi en stue, der var mere end dobbelt så stor som den gamle, vi havde to børneværelser, soveværelse, et stort spisekøkken og en meget stor gang. Og ikke at forglemme badeværelse med varme i gulvet. Foruden vaskehus og fyrrum. Jo alt var såre godt, nu skulle det bare betales. Og der var blevet for få penge ud af det kreditforeningslån vi blev bevilget.

Det var på 36.000 men vi fik kun udbetalt lidt over 24.000 fordi kursen var faldet meget kraftig i den tid vi byggede, og den var røget ned til kurs 64.

Jeg måtte igen gå den tunge gang til banken, der tilbød de mig så en kassekredit på 10.000 kr. og så fik jeg et checkhæfte udleveret og kunne jeg skrive checks ud efterhånden som jeg fik brug for penge og så klarede vi os på den måde. Men kassekreditten blev også trukket i bund næsten med det samme og jeg kom også til at skylde bageren for brød for to uger. Men der gik kun tre uger så var jeg med igen. Bageren var nu meget forstående og sagde at jeg ikke behøvede at betale pengene så hurtigt. Men jeg ville helst ud af min gæld og fik da heller aldrig senere brug for at få kredit.

Sommeren 1964 begyndte Jens at gå i skole i Tølløse. Og Birthe begyndte at gå på realskolen i Tølløse, ellers gik alt sin jævne gang uden de helt store begivenheder.

I foråret 1965 brændte den store motor sammen på møllen. Jeg havde betinget mig dengang jeg lejede møllen at jeg ikke ville betale for store reparationer hvis der skete noget med den. Så jeg besluttede mig for at lukke den, jeg beholdt dog handelen med sødmælkserstatningen og plænegræs, det kunne jeg have derhjemme og ud over det syntes jeg egentlig jeg havde rigeligt at bestille. Nu havde jeg jo også overtaget min brødtur om tirsdagen igen så nu kørte jeg brød 5 dage om ugen og vi havde jo også landbruget at passe.

Foruden grisene var vi også begyndt at fede kalve. Vi havde 12-15 kalve af gangen som vi fedede op til de vejede ca. 250 kg og det var en meget god forretning. Nu holdt vi op med at holde høns for efterhånden var ægpriserne faldet så meget at der ikke mere var penge at tjene på at holde høns, så vi solgte hele bestanden på en gang og så var den epoke slut.

I 1965 købte jeg en anden traktor, den gamle Allis-Chalmers var ved at være slidt op. Det var en Fordson Major og der fulgte både plov og harve med i prisen som var 2.000 kr. og det var faktisk en god traktor og så var den meget stærkere i motoren end den gamle jeg havde.

Samme år købte jeg også vores første mejetærsker. Det var en dansk produceret. Der var kun lavet ganske få stykker af dem og den hed Goliat. Jeg gav 600 kr. for den, men den var også ved at være slidt op men vi fik da høstet med den i to år uden de store udgifter. Så solgte jeg den igen også for 600 kr. Det var jo ikke så galt endda. Så købte jeg en International mejetærsker med hjælpemotor. Også den fandt jeg ude på min brødtur og for den gav jeg 1.000 kr. Den høstede vi også med i to år.

I 1966 skiftede Jens skole og kom til at gå i skole i Ringsted. Der var for nylig oprettet en ny skole for handikappede, og både professor Plum og lærerne i Tølløse anbefalede varmt at sende ham derned, fordi der kun var ganske få elever i hver klasse, og det kneb med at følge med de andre børn i Tølløse Skole. Set bagefter tror jeg nu nok det var forkert, for Jens faldt aldrig rigtigt til på skolen i Ringsted, og han kunne heller ikke lide den lange togtur hver dag,

Da han først var kommet derned var det jo ikke så nemt at flytte ham tilbage, og vi ventede jo stadig på at han skulle komme til at synes bedre om at gå der. Men det blev en stadig kamp for Inger at få ham af sted om morgenen.

Bente blev også konfirmeret samme år, med konfirmationsgilde som det sig jo hører til med familie komsammen. Vi havde lidt problemer med hende da vi var ude at købe konfirmationstøj, og det har hun nok ikke rigtig tilgivet os endnu.

Bente ville jo helst have det sidste og dyreste modetøj. Og det satte vi os imod, vi skulle jo også tage lidt hensyn til prisen vi havde jo dengang ikke ubegrænsede midler til rådighed. Så det blev vist nok os der fik det store ord i den sag. Men hun fik vist alligevel en hæderlig konfirmation. Bente gik ret tidligt ud af skolen. Hun ville hellere ud og arbejde, og jeg tror næsten at hun havde eftermiddagsplads mens hun gik i skole. Hun kom ud hos Nygård Knudsen i Nr. Eskilstrup og de var meget glade for at have Bente og hun var glad for at være der. Så efter hun var gået ud af skolen fortsatte hun der som heldags og flyttede derud.

Da året var gået begyndte hun at gå i skole igen, tog en klasse mere og kom så i lære som damefrisør i Roskilde hos Voldby. Der var hun også meget glad for at være. Og så overtog Karen hendes plads hos Nygård Knudsen. Men hun blev dog knap så glad for at være der. De var vist ikke rigtigt på samme bølgelængde. Men hun blev der dog et stykke tid til hun kom til at gå på realskolen. Så blev der for mange lektier og hun sagde pladsen op.

Karen blev konfirmeret i 1968 med de sædvanlige festligheder og jeg havde sågar mandet mig op og digtet en sang til hendes konfirmation. Så der var jo stil over det. I ferierne var Karen også ude at tjene penge, blandt andet var hun ude at plukke solbær og hun var også på en plastikfabrik i Ågerup og i praktik på et fritidshjem.

Birthe fik en meget flot realeksamen og derefter tog hun en plads i huset hos et lægepar i et år. Kom derefter på seminariet. Hun havde besluttet sig for at hun ville være lærerinde, hvilket jeg husker at jeg frarådede hende.

Men det var selvfølgelig noget hun selv skulle have lov til at bestemme.

Hun studerede i et år og så sprang hun fra, da havde hun fundet ud af at det alligevel ikke var det hun ville være. Så tog hun en plads på et hotel.

I 1969 begyndte Inger at arbejde på deltid på bogtrykkeriet i Tølløse. Det var kun en dag eller to om ugen, men det gav dog en ekstra skilling og hun trængte vel også til at komme lidt hjemmefra efter at hun havde gået hjemme og passet børn i så mange år. Og hun var også meget glad for at være der.

Hun kom til at arbejde sammen med en dame som var gift med driftslederen på Tølløse Central Most, og da der var gået et stykke tid kom de til at mangle arbejdskraft på "Mosten" og så kom Inger med derned og fik en halvtidsstilling indtil hun senere kom til at arbejde på fuld tid, så nu begyndte vi jo at kunne mærke en kraftig bedring i økonomien.

17. marts 1971 fyldte jeg halvtreds og det blev da også fejret med en lille festlighed og der var besøg af både bageren, brødfabrikanten og flere af naboerne.

Samme forår blev Jens konfirmeret og ham havde jeg også skrevet en sang til, den gik på melodien "Herlig er sommer-natten" og der var igen familiekomssammen og eftergilde med naboerne i to aftener.

Jens fortsatte i skolen endnu et år og gik så ud af skolen. Så var han en tur i København på Esplanaden for at blive testet for om der var et eller andet fag han kunne lære. Men det kom der ikke rigtigt noget ud af. Dernæst kom han på en gård i nærheden af Holte som havde specialiseret sig i at lære unge handicappede op til at arbejde, men heller ikke det kom der noget ud af. Så kom han hjem igen og fik arbejde på et beskyttet værksted i Holbæk og der var han så nok et halvt års tid, men han kunne ikke rigtig lide at være der.

Han syntes han fik for lidt penge for sit arbejde. Men nu var han tilkendt invalidepension og så må man jo ikke tjene ret meget ved siden af.

I 1972 solgte Henry Andersen bageriet han var ikke så rask mere og kunne ikke tåle melstøvet, så han havde besluttet sig for at holde op. Bageriet blev solgt til en ung baker som havde en stilling på et bageri i Næstved. Han var forholdsvis nygift og havde jo derfor ikke så mange penge, så nu blev der jo unægtelig skåret noget ned på mandskabet.

Mens Henry Andersen havde været der var der 11-12 mand i bageriet. Nu blev det skåret ned til 3 mand og i sygdomsperioder og ferier var han undertiden helt alene. Og nu begyndte det at knibe med at få brødet færdig. Især morgenbrødet om søndagen var det galt med. Så jeg begyndte at få klager fra kunderne når de først fik deres morgenbrød langt op på formiddagen. Så efterhånden var der jo en hel del som afbestilte det.

Så i 1972 nedlagde jeg søndagsturen og kørte kun fire dage om ugen og det var jeg glad for, det var jo frygteligt stresset at komme så sent ud og se kunderne stå og vente på at kunne få deres morgenkaffe.

Nu begyndte jeg at se mig om efter andre ting at handle med. Jeg begyndte at handle med kaffe og lidt senere med slik, og der gik ikke lang tid før der var god handel med det. I begyndelsen købte jeg slikket hos en lille købmand men efterhånden som jeg kom til at sælge mere og mere fik jeg kontakt med en grossist og så kunne jeg jo få hele fortjenesten selv. Det var jo noget bedre. Hos grossisten kunne jeg også købe roulader og skærekager. Den slags var jo langt billigere end det bageren lavede, og som følge deraf langt lettere at sælge, så der gik ikke lang tid før jeg solgte mere af den slags end det jeg købte hos bageren.

Men det var jo bagerens bil jeg kørte med, og en gang imellem kørte han med den når jeg holdt fri. Så opdagede han jo at jeg solgte andet end det han leverede og det var han ikke så glad for, og det sagde han så til mig en dag. Jeg svarede ham at jeg ikke kunne leve at sælge det han lavede. Så hvis han ikke var tilfreds måtte jeg jo holde op.

Ja, men hvis det var min egen bil jeg kørte med kunne kan jo være lige glad sagde han. Ja men så skal jeg da have noget mere i procenter, svarede jeg. Det kunne han også gå med til. Vi blev så enige om at jeg skulle have 30% i stedet for 20 som jeg fik i forvejen.

Så gik jeg i lag med chefen på rugbrødsfabrikken hvor jeg købte mit rugbrød om han kunne give noget mere i % for at sælge hans rugbrød. Der fik jeg 17% på det tidspunkt. Der forlangte jeg også 30%. Det ville han lige tænke over først.

Et par dage efter var vi inviteret til en fest han holdt for personalet, og der sad han og blev i lidt godt humør oven på sprutten. Han havde sat sig mageligt til rette i sofaen og pludselig vinkede han mig over til sig. Jeg satte mig ned ved hans side. Du Jensen sagde han, du skal nok få 30% og så var den sag i orden.

Så gik jeg i gang med at finde mig en varevogn. Jeg havde set en der var udstillet hos en autoforhandler i byen. Så jeg gik ind og spurgte hvad den kostede. Prisen var 9.000 kr. og den var knap 2 år gammel og så var den indregistreret. Så jeg slog til, og gik i gang med at få den indrettet med hylder og skuffer så den kunne bruges til at handle fra. I løbet af tre dage var den færdig og så begyndte jeg at handle for mig selv.

Det var nok ikke verdens bedste varevogn. Men der var god plads i den, og den var driftsikker. Nu fik jeg udvidet mit varelager ganske betydeligt.

Jeg fik kontakt med 3 kaffefirmaer og et firma hvor jeg kunne købe billigt marmelade og honning foruden to firmaer med slik og kager, og nu blev der rigtig god gang i forretningen.

Men det blev også nogle lange arbejdsdage, ofte var jeg ikke hjemme før kl. 11 om aftenen, og om vinteren når der var snefygning var det undertiden langt over midnat. Det blev nogle strenge år, men jeg solgte godt, så det måtte jeg jo bide i mig.

I 1973 fejrede vi sølvbryllup og for første gang i vores liv havde vi kogekone og en dame til at servere maden havde vi også. Så det gik jo alt sammen programmæssigt. Jeg tænkte på at det egentlig var forbavsende at Inger havde holdt mig ud i så mange år. Men det blev en god fest med æresport og naboerne til morgenkaffe og bagefter familien til middag. Og så to aftener med eftergilder, så det blev en rigtig god fest. Ja selv ude fra brødturen kom der sølvbryllupsgaver.

Sølvbryllup 23. oktober 1973

Jeg kom til at springe en begivenhed over i 1972, da blev vores ældste datter Birthe gift, med en englænder som havde været ansat på samme hotel som Birthe. De lærte så hinanden at kende der. Og han var en virkelig flink og stabil fyr. De blev viet på Tølløse rådhus og vi holdt en lille fest for dem bagefter.

Senere rejste de til England og købte et tehus "The Mock Turtle" i Brighton og det har de nu haft i 20 år og det går rigtig godt.

Mock Turtle i Brighton, hvor Birthe og Gordon forkælede kunder i 30 år.

Vi har besøgt dem nogle gange og ved den lejlighed fik vi vores første flyvetur og det var jo meget spændende.

Et år var vi der i juledagene og de havde købt en stor kalkun og hver dag spurgte Gordon mig om jeg kunne gætte hvad vi skulle have til middag. Jeg gættede på kalkun, og var næsten heldig med at gætte rigtigt hver dag. Kalkunen var dog anrettet på forskellige måder. Men det var ganske udmærket, og de havde nu heller ikke så meget tid, for de havde jo åbent i tehuset så det skulle jo også passes.

Gordon var flink til at køre lange ture med os hver eftermiddag, så vi var ude at se engelske landskaber mens personalet passede tehuset, og det blev en meget interessant tur. Vi var også inde og se dresserede søløver og i Tivoli på en af de store pier som er i Brighton. Det blev en meget god tur.

Nu gik så den vilde jagt igen derhjemme. Inger havde sit arbejde og jeg kørte min brødtur og om aftenen pakkede vi slikposer som jeg solgte på brødturen. Når jeg kom hjem skulle jeg først lige have lidt mad og kassen skulle gøres op. Så var der ellers høj sengetid. Inger skulle jo tidligt op og på arbejde næste dag. Jeg kunne sove lidt længere. Og kørte i reglen først hjemmefra ved halvtitiden om formiddagen. Jeg kunne jo alligevel ikke få det sidste brød før kl. 11, men så fik jeg også travlt.

På brødtur

Som regel skulle jeg nå over 100 steder om dagen. Især om vinteren var det vanskeligt når der var meget sne og fygning så var det meget besværligt. Og det er da også sket nogle gange at jeg ikke er kommet hjem men har måttet overnatte ude hos kunderne. Men der er jeg også altid blevet mødt med megen gæstfrihed. Når jeg så vågnede om morgenen var vejene blevet ryddet og jeg kunne køre turen færdig og så til Hvalsø efter ny forsyning og ud på den næste tur.

Ja, det var såmænd et hårdt liv.

De dage jeg holdt fri var der som regel nok at lave ved vores landbrug, så i mange år var der jo næsten ikke noget der hed frihed. Jens var dog stadig hjemme og kunne hjælpe lidt til med landbruget. Nu havde vi fået anskaffet os en ekstra traktor og også en ekstra plov og så gik det jo noget hurtigere med at blive færdige med markarbejdet.

Vi fik også købt en mejetærsker med tank, det var en stor lettelse at blive fri for at slæbe med de tunge sække. Jeg lavede selv to kornsiloer og vi fik kornsnevl og tørreri, alt sammen fandt jeg til billige penge ude på brødturen. Også en kværn fik jeg købt så vi selv kunne male korn til grisene og derved sparede vi en hel del penge til indkøb af dyrt svinefoder.

Kostalden blev indrettet til svin så nu havde vi plads til 60 svin af gangen og det da også ganske godt i nogle år. Men så begyndte flæskepriserne at falde så der til sidst ikke var nogen fortjeneste. Så holdt vi helt op med at fede svin. I stedet begyndte vi at fede kalve og havde en overgang 12-14 stykker af gangen og det gik da også meget godt. Men til sidst blev spædekalkvene dyre at købe så vi holdt også op med det.

Så stod staldene bare tomme, men det betød ikke så meget mere. Vi havde jo begge to rigeligt med arbejde, og nu var børnene jo efterhånden fløjet fra reden.

Der var kun Jens tilbage så vi kunne jo nok klare det alligevel, den smule vi kunne tjene ved det derhjemme tog skattevæsenet jo bare. Så der blev ikke den store forskel.

Ingers forældre var begyndt at blive gamle, hendes mor var ikke så rask mere og var også begyndt at blive senil, så nu kom Ingers søster Aya hjem fra England, hvor hun havde været i 20 år, og kom nu hjem for at passe dem, og det gik da også godt i et par år.

Men så fik min svigerfar en hjerneblødning og blev delvis lam og måtte sidde i en rullestol, så det kneb for Aya at blive ved med at passe dem, og hun kunne jo heller ikke blive ved med at gå der uden at tjene penge. Nu blev hjemmet opløst og de kom begge to ind i de gamles by. Der var plejepersonale til at passe dem, så vi mente at det var bedre.

Aya fik så en stilling på Rigshospitalet.

Hun havde været ansat på et hospital i England gennem flere år så det var ikke så svært at få et arbejde der.

Aya havde truffet en rigtig flink fyr på aftenskole, og de blev viet i efteråret 1972 og fik en ejerlejlighed i København. Han hedder Viggo og har en god stilling ved Fyr- og Vagervæsenet. De var begge i en moden alder, Aya var vist 47 år og Viggo var noget yngre. De har det godt sammen og har sammen rejst mange ture til udlandet. Børn har de jo af gode grunde aldrig fået.

Bente var nu blevet udlært som damefrisør og flyttede nu hjemmefra, hun fik en lejlighed i Valby og arbejde på en salon i København og hun klarede sig godt.

Karen havde arbejde på et fritidshjem. Hun var blevet bidt af at passe børn og det var hun da også rigtig god til.

Hun boede i forskellige kollektiver som var så moderne på det tidspunkt, og hun befandt sig tilsyneladende godt med at leve på den måde. Det var som regel på nedlagte gårde som de unge mennesker så lejede i fællesskab.

I april 1976 døde min svigermor og blev begravet på Bispebjerg kirkegård og nu mistede min svigerfar helt humøret. Nu var der ikke megen fornøjelse ved at komme på besøg hos ham. Han talte altid om bare han kunne dø, og det var jo ikke særlig opløftende at høre på.

Aya havde fået kørekort og havde købt sig en lille Morris Maskot og hun kørte af og til ham samt kørestolen en tur til Tølløse og også op i deres sommerhus ved Dalby Strand, og det var da en lille afveksling for ham.

I 1977 købte jeg en helt ny brødbil, det blev en Toyota Hiace så nu var jeg både flot og godt kørende. Jeg indrettede den selv med disk, hylder og skuffer og det kom til at fungere meget fint.

Jeg havde sparet penge op på en investeringskonto så den blev betalt kontant og samtidig købte jeg en lille brugt personvogn. Også den blev betalt kontant, så nu kunne jeg trække alle udgifterne på varevognen fra på selvangivelsen, og det var en fordel for det var jo den jeg kørte mest med.

Det gik stadigvæk godt med salget og det blev endda bedre efter jeg havde fået den nye bil. Der kunne jeg bedre udstille varerne så mine kunder kunne se hvad jeg havde at byde på, og det gav noget mere salg.

Allerede den første vinter kørte jeg galt med bilen, der var kommet ret meget sne der føg meget kraftig så igennem en stor snedrive mistede jeg herredømmet over vognen og havnede i en telefonpæl med forenden, jeg fik en skade til 17.000 kr. men den betalte forsikringen selvfølgelig. Et par dage efter var den klar til at køre med igen.

Men efter den tur blev jeg lidt mere forsigtig med at køre gennem store snedriver. Det blev faktisk også det eneste alvorlige uheld jeg havde i de 20 år jeg kørte med brød.

Allerede i foråret 1978 handlede jeg bil igen. Den billige personbil jeg havde købt samtidig med den nye varevogn viste sig at være noget af en fiasko, den var ikke særlig driftsikker og der var også en del rust i den, så nu byttede jeg den væk og fik en meget flot Saab 99.

Den var knap to år gammel og var meget velholdt, men den kostede også 42.000 kr. og det var mange penge dengang. Også den blev betalt kontant og det viste sig at være en god bil, vi kørte med den i tolv år uden de store reparationer.

I januar 1978 fik vi vores første barnebarn, det var Birthe der fik en datter, hun blev døbt Hannah og var sund og velskabt, så der var jo glæde i hjemmet selv om de havde meget travlt. Hun måtte jo med i tehuset og blev så passet ind imellem de gik og passede deres arbejde. Så det blev jo en streng tid for dem.

I efteråret 1978 døde min svigerfar. Mæt af dage som man siger, for jeg tror virkelig det var en lettelse for ham, og det var det også for os andre. For vi havde såmænd dårlig tid til at besøge han og når vi kom, havde han dårlig lyst til at snakke med os. Så dårlig som han var.

Også han blev brændt og begravet i de ukendtes grav på Bispebjerg Kirkegård efter eget ønske.

1979 gik uden de store begivenheder, jeg passede min brødtur og Inger passede sit arbejde på Tølløse Central Most. Nu havde vi ikke mere de store økonomiske problemer. Kun Jens var hjemme nu. Han var blevet tilkendt invalidepension så han kunne betale lidt for kosten og så fik han til gengæld lidt for at hjælpe mig i marken når der var travlt, så nu gik det hele ligesom lidt mere afslappet.

Karen havde i en sommerferie været en tur i England for at besøge Birthe og Gordon, og havde der truffet en ung mand, og de var blevet så glade for hinanden at han rejste her til Danmark og søgte arbejde.

I England havde han arbejdet ved landbruget, og nu fik han så en fodermesterplads i Børsted på Stevns. Der var et helt hus der fulgte med stillingen, og nu flyttede Karen så sammen med ham.

Karen havde fået kørekort og også købt en bil, og nu kørte hun så turen til Roskilde hver dag og passede sit arbejde i den fritidsklub hvor hun var ansat.

Huset var en lille nedlagt landejendom så der var jo nogen staldplads der hørte til og en stor have var der også, så det varede ikke længe før de fyldte husene med grise, får, geder og høns og sågar tre gæs fik de også så det var jo lige ved at blive et helt lille landbrug.

Det gik da også ganske godt i 3-4 år men så ragede Stewart uklar ned bonden og så ville han pludselig ikke være der mere. Så blev det forhold opløst.

Stewart flyttede i et kollektiv ovre på Fyn og Karen flyttede i et kollektiv i nærheden af Roskilde og så var den romance slut. Karen havde jo sit gode arbejde i Roskilde og det var hun ikke så meget for at sige farvel til.

I 1980 fik vi igen et barnebarn. Bente var flyttet sammen med en kunstmaler i Valby, og fik en lille pige den 24. november 1980 så nu havde vi to børnebørn. De har et sommerhus i Rørvig hvor de tager op og slapper af i weekender og i sommerferien og det har de megen glæde af og alle vore børn kommer da også jævnligt hjem og kigger til os gamle.

Jeg kunne nu begynde at mærke nogen nedgang i salget på brødturen. Supermarkederne var begyndt at dukke op, og de averterede med rugbrød til 2,95 på tilbud, og den pris kunne jeg ikke konkurrere med. Jeg gav selv mere end det dobbelte så det kunne jo ikke undgås at salget gik noget ned. Der var dog mange af mine kunder der holdt fast og fortsat købte deres brød hos mig, men det var jo nok på grund af at jeg var kommet hos dem i så mange år, og dem som boede langt ude på landet var måske heller ikke så glade for selv at skulle hente det for så kostede det jo både tid og benzin, og jeg bragte det jo lige til døren.

Efter nogen tid, jeg husker ikke datoen, blev Bentes pige døbt i Rørvig Kirke, og kom til at hedde Anja. Dåbsfesten blev holdt i sommerhuset i Rørvig med den nærmeste familie.

I september 1982 fik vi igen et barnebarn. Denne gang i England. Birthe og Gordon fik en søn som fik navnet Caspar så nu havde vi tre børnebørn. Kort tid efter fik Gordon en meget dårlig ryg, vistnok en diskusprolaps og han måtte holdensengen i meget lang tid, jeg tror det var mere end et halvt år.

Nu fik Birthe jo meget travlt, både med at passe børn og med at holde tehuset i gang og de måtte ansætte en ekstra mand i bageriet så det kostede nogle penge. Desuden måtte Birthe have en taxa to gange dagligt til at køre hende frem og mellem hjemmet og tehuset.

Det blev også en ekstra udgift, men de klarede det, og efterhånden efter mange forskellige behandlinger blev Gordon da så rask at han kunne begynde at arbejde igen.

Det var nu begyndt at gå ned ad bakke med mit helbred, jeg fik gentagne gange lungebetændelser. Jeg lå dog sjældent i sengen med det. Men jeg måtte holde mig hjemme nogle dage til penicillinen havde taget den værste betændelse. Men helt godt var det nu aldrig før jeg startede op på brødturen igen. Det er ikke godt at forsømme den slags mere end højst nødvendig. Det går ud over handelen en hel uge efter.

I 1983 i juni måned nedlagde jeg brødturen af flere grunde, dels var min varevogn nu blevet så gammel så den skulle til syn for anden gang og det ville blive dyrt at få den lavet i stand så den kunne gå gennem synet, og dels var mit helbred blevet forværret, jeg havde fået vand i lungerne og havde det ærligt talt ikke særligt godt.

Så jeg tog en rask beslutning og sagde til mine kunder at jeg ville holde op.

Der var mange af mine kunder, især i landdistrikterne der blev meget kede af det særlig mange af de gamle mennesker som ikke havde transportmuligheder sagde til mig "hvad skal vi så gøre" men jeg kunne jo alligevel ikke køre til evig tid, så min beslutning stod fast.

Det var vemodigt at køre den sidste uge og tage afsked med dem alle sammen. Mange af dem havde jeg handlet med i samtlige 20 år jeg havde kørt. Så mange af dem kendte jeg så godt som var vi i familie.

Hver dag kom jeg hjem med afskedsgaver, lige fra halve flasker snaps til flasker med rød og hvidvin og blomster fik jeg også flere af. Mange steder blev jeg inviteret til at komme og besøge dem, og har da også ind imellem gjort alvor af det, men det er jo svært at overkomme at besøge 4-500 mennesker.

Men nu var jeg så pludselig efter så mange år hjemmegående og det var i begyndelsen en lidt underlig fornemmelse. Jeg satte min gamle varevogn til salg og der meldte sig også hurtigt en køber og det var vores daværende postmester i Tølløse, han havde købt en døgnkiosk i Store Merløse og ville gerne have en varevogn. Vi blev da også hurtigt enige om prisen, og han lovede at betale den kontant, jeg skulle så levere den dagen efter i Merløse og det gjorde jeg så.

Da jeg kom med bilen begyndte han at tale om at få den på afbetaling, men jeg holdt jo på at han havde lovet at betale den kontant, så da vi havde diskuteret det lidt gik han så ind og skrev en check på beløbet og så kørte han mig hjem og fik så samtidig lidt instrukser med bilen.

Om eftermiddagen ville han køre en tur til København med den for at prøve den lidt af. Men ud på eftermiddagen ringede han fra en telefonboks og fortalte at han holdt ude på motorvejen og at motoren var brændt af.

Det syntes jeg godt nok lød mig noget mærkeligt. For jeg kendte jo bilen og vidste at motoren var god nok. Men han fik da nummeret på mit Falckabonnement og så bad jeg ham om at lade dem køre den til en mekaniker i Tølløse. Dagen efter kørte jeg så op og talte med mekanikeren. Det viste sig at det eneste der var i vejen med bilen var at kileremmen var knækket. Og de havde sat en ny på så bilen var i orden igen. Det kostede 36 kroner så det var jo en billig reparation.

Så kørte jeg på posthuset og talte med postmesteren og sagde at bilen var i orden igen.

Men nu ville han pludselig have at jeg skulle slå et par tusinde af prisen når det var sådan noget lort jeg havde solgt til ham. Jeg fortalte ham så hvad der havde været i vejen, men han blev ved. Nu havde han haft al den ulejlighed og havde også måttet tage en taxa for at komme hjem.

Jeg sagde så til ham at han kunne få sin check tilbage og så kunne vi glemme alt om den handel. Og derved blev det.

Nu kørte jeg ud til en af mine gamle kunder som handlede med brugte biler og han lovede at prøve om han kunne sælge den. Jeg skulle have samme pris som jeg havde solgt den til før og det han kunne få mere måtte være hans fortjeneste. To dage senere kom han med pengene. Bilen var solgt og alt var i orden, så det var jo meget hurtigt.

Nu blev der pludseligt god tid til at passe alt det derhjemme som havde været forsømt i flere år. Så nu gik jeg sammen med Jens i gang med at rykke de gamle træer i baghaven op med rod. De var alligevel ikke noget værd.

Vi brugte den store traktor og slæbte det hele ned i en gammel mose der lå bag ejendommen. Det var et større arbejde. Så blev baghaven ellers pløjet og harvet. Og det kom til at se rigtigt godt ud.

Vi gik i gang med at lægge den gamle terrasse om og samtidig blev den udvidet så den blev en halv gang så stor. Så der blev købt knækfliser og lagt på både her og der. Alle husene blev malet med plastikmaling og jeg lavede et vindfang foran fordøren.

Så var det tid at begynde på høsten. Efter høsten skulle der pløjes, harves og sås vintersæd. Derefter skulle resten af jorden vinterpløjes. Og så var det år næsten gået.

Sommeren 1984 gik jeg et par måneder og hjalp en god ven af os med at restaurere et hus han havde købt. Det var ret miserabelt da han overtog det. Der var ret meget at reparere. Så den sommer kom jeg helle ikke til at kede mig.

Sommeren 1985 købte Jens et hus i Ubby ved Kalundborg. Jens havde om vinteren været på Egmont Højskolen ved Aarhus, og der truffet en pige der hed Belinda. Nu var de så blevet enige om at flytte sammen.

En dag de var i Kalundborg, havde de i vinduet ved en ejendomsmægler set et hus der var til salg. Nu kom han så hjem til os og ville have mig til at køre ham derop og se på huset.

Jeg troede ikke han mente det alvorligt, så jeg sagde til ham at det kunne jeg godt hvis han ville betale benzinen. Det var han først ikke meget stemt for, men gik da til sidst med til det. Vi kørte så til Kalundborg og gik ind til ejendomsmægleren og fik nærmere oplysninger om huset. Og så fik vi den besked at vi selv kunne køre til Ubby og se på huset. Og det gjorde vi så.

Det var et lille hus og det var gammelt. Det var også noget misrøgtet, men alligevel var der ofret en del penge på det. Der var lagt nyt tag på og det var de små silikonebehandlede plader. Huset var blevet isoleret både i tag og vægge. Der var ny elinstallation. Der var køleskab og en god vaskemaskine. Køkkenet var også blevet renoveret. Og der var også et lille

badeværelse, men der manglede tapet og maling overalt. Haven var et vildnis. Den havde ikke været rørt i flere år.

Der blev forlangt 225.000 for huset med 20.000 i udbetaling. Det lød måske heller ikke så galt, eftersom huset lå midt i byen og næsten lige ved siden af kirken.

Dagen efter ringede jeg så til ejendomsmægleren og fortalte ham at vi havde set huset. Nå hvad syntes I så om det sagde han. Jeg svarede og sagde at til prisen syntes jeg at det var lige lovlig dårligt. Jamen hvad kunne du så tænke dig at give for det sagde han. Jeg svarede at jeg syntes 200.000 ville være mere passende. Ja, men så ville han spørge ejeren om han ville sælge for den pris. To timer efter ringede mægleren og sagde at det var i orden. Og så var Jens pludselig blevet husejer.

Et par dage efter var vi i Ubby og fik skrevet slutseddel på handelen og samme dag blev der ringet fra Roskilde Sygehus.

Karen var blevet indlagt og havde født en søn så nu var vi blevet bedsteforældre for fjerde gang. Vi kørte så direkte fra Ubby og til Roskilde for at se til Karen på sygehuset. Så vi havde travlt den dag. Vi spurgte Karen hvem faderen var, men det var en dyb hemmelighed og ikke noget der kom andre ved, og det var den besked vi fik, og så spurgte vi naturligvis ikke mere.

Samme år havde Aya og Viggo kobberbryllup. I den anledning havde de inviteret den nærmeste familie på en tur til Norge med en helt ny båd der sejlede på ruten København - Oslo.

Det var med fin middag ombord på båden og med kahyt til alle gæsterne. Så vi kunne sove oven på festen. Det var en meget stor båd med biograf, bar og natklub med optræden af stripteasedanserinder.

Vi kom til at sidde overfor et andet selskab, vistnok en sangforening. De sad og skrålede af fuld hals. Ja, de sang nu

ellers meget godt, men de havde jo nok fået lidt rigeligt med spiritus. På en eller anden måde havde de fundet ud af at det var et kobberbryllup vi sad og fejrede. Pludselig var der en af dem som rejste sig og holdt en lang tale for Aya og Viggo. Det var ikke nogen vi kendte, men han havde sat sig godt ind i tingene. Det var meget morsomt og pludselig var det næsten som vi kendte hinanden.

Om morgenen var der ta' selv bord, og jeg skal love for at der ikke manglede noget. Da vi nåede Oslo var det stadigvæk morgen og vi gik fra borde. Så var vi en tur oppe at se Holmenkollen og bagefter så vi en meget smuk park i Oslo. Så var det ellers tid at komme til båden igen, og der var temmelig langt at gå og for første gang kunne jeg mærke at mine hofter ikke var som nye længere. Jeg havde nær aldrig fået slæbt mig ned til den båd.

Viggo ville absolut leje en taxa til mig. Men det syntes jeg heller ikke jeg ville være bekendt. Når de andre kunne gå mente jeg også at jeg kunne. Jeg gik direkte ned i kahytten og smed mig på sengen og der lå jeg en god times tid. Så kom der besked vi skulle op at spise.

Jeg fik mig med møje og besvær stablet på benene. Men nu gjorde det rigtigt ondt. Men langt om længe fik jeg da vaklet mig op i restauranten og fik sat mig ned. Vi fik så noget godt at spise. Men jeg skulle i hvert fald ikke ud på dansegulvet den aften.

Den tur glemmer jeg aldrig, hverken for det gode eller det onde. Der gik nogle dage inden mine hofter faldt til ro igen. Men det var alligevel en stor oplevelse. Tak for turen til Aya og Viggo.

Der gik en god del af den sommer med at ordne Jens' hus.

Vi satte nye plader på væggene i badeværelset. Der blev tapetseret. Vi fik sat finerplader på i gangen. Hele huset blev malet. Sågar et nyt udhus og brændeskur blev bygget.

Så der gik et godt stykke tid inden vi var færdige med alt det.

Resten af året havde jeg nok at gøre med marken derhjemme. Samme år var vi også en tur i Malmø og besøge min søster og svoger som bor der. Det var også en dejlig tur og knap så anstrengende.

I juleugen havde vi været i England og besøge Birthe og Gordon. Jo, vi var sandelig begyndt at rejse til udlandet.

Nu var det begyndt at blive værre med mit helbred. I lange perioder var jeg på penicillin. Men det hjalp bare ikke noget. Indtil en dag jeg var oppe hos lægen, og jeg fik sagt at mine ben hævede om aftenen. Det grundede han lidt over.

Så sagde han, jeg tror slet ikke det er lungebetændelse, jeg tror det er vand i lungerne. Han sagde, at det var svært at høre forskel i stetoskopet på det og lungebetændelse.

Så begyndte jeg at få vanddrivende midler og jeg fik også hjertemedicin. Det blev da lidt bedre. Men godt var det ikke. Jeg havde meget svært ved at få luft og sov meget dårligt om natten. Jeg kunne næsten ikke bestille noget og måtte have hjælp til det meste af det jeg før let kunne lave selv. Jeg søgte førtidspension, men fik i første omgang afslag.

Året efter søgte jeg igen og da gik det så endelig igennem, men da var jeg også lige ved at fylde 66 år, så det var jo alligevel snart tid jeg skulle have folkepension.

Den 20. februar 1988 fik Jens og Belinda en datter. Belinda var ikke meget for at acceptere den lille. Hun var mest stemt for at adoptere hende væk. Det ville Jens ikke høre tale om, så de beholdt hende.

Men det blev Jens der kom til at passe hende og måtte skifte ble på hende hver gang. Jeg ved ikke om Belinda var nervøs for passe hende.

Hun var heller ikke meget for at give hende bryst, så det var en kamp at få hende til at give den lille mad. Og det kunne Jens jo af gode grunde ikke gøre.

Jens og Belinda kunne heller ikke finde ud af at enes om ret meget. Den lille var kun få måneder gammel da de en gang var hjemme at besøge os i Tølløse. Da de skulle rejse hjem ville Belinda ikke med. Hun ville til København og besøge nogle venner der. Da Belinda kom tilbage efter en uges tid, var der ikke mere mælk i brysterne, så var der jo kun flasken at ty til.

Efter kort tid måtte Jens bede hende om at flytte. Men det ville hun heller ikke.

Så Jens måtte have kommunen til hjælp for at få hende ud. Nu begyndte så en kamp for hvem der skulle have forældreretten. Men det endte da med at det blev Jens der fik hende. Så nu var han så alenefar med alt hvad deraf følger. Inger og jeg har haft mange spekulationer angående den affære.

Inger havde stadig sit arbejde på Tølløse Central Most og var også meget glad for at være der. Men hun var jo efterhånden blevet så gammel at hun kunne gå på efterløn. Jeg var begyndt at spekulere på at sælge ejendommen. Jeg kunne jo alligevel ikke passe den alene med det helbred jeg havde.

Så en dag forelagde jeg mine planer for Inger. Men hun var ikke glad for at flytte. Jamen der kan gå lange tider inden vi får solgt, sagde jeg. Der var flere ejendomme ude omkring os der havde stået til salg i mere end et år på det tidspunkt. Så jeg mente ikke det blev så nemt at få det afsat.

Efter nogen betænkning sagde hun så endelig ja til planen. Nu søgte Inger så efterløn og jeg henvendte mig til en ejendomsmægler som hed Erik Jensen.

Et par dage efter kom han ud og kiggede på sagerne, og vi blev enige om hvad der skulle forlanges for ejendommen.

Efter et par dage kom den i avisen. Allerede dagen efter kom de første købere. Det var et lærerpar som havde solgt deres hus i Nr. Eskilstrup, og som nu boede til leje i en meget lille lejlighed i Gl. Tølløse. De havde kun 16 kvadratmeter til rådighed, så de ville meget gerne snart flytte. De fik så set huset og de var meget glade for det. Men de skulle lige hjem og regne lidt på om de havde råd til bo i det, for der blev jo ret store terminer.

Der kom 5-6 stykker til og kiggede. Men alle sammen skulle de enten først have solgt det hus de havde, eller også skulle de se om de kunne skaffe penge nok så de kunne købe vores. Så dem havde jeg ikke megen fidus til.

Efter et par dage kom lærerparret tilbage. Nu havde de en tømrer med for at vurdere om det var godt nok, og han sagde god for det. Men de havde stadig betænkeligheder om de nu også havde råd til at købe det. Så de skulle stadigvæk tænke lidt over tingene. De var også lidt betænkelige ved at købe så meget jord, da de ikke havde forstand på landbrug.

Efter yderligere et par dage kom pludselig en af vores naboer lidt før middag. Vi hilste på hinanden og jeg tænkte på hvad han ville. Så spurgte han om landmåleren ikke var kommet? Jeg så lidt forbavset på ham og spurgte hvad han skulle. Jo, han var da ved at købe jorden, sagde han. Jeg måtte jo tilstå, at det kendte jeg ikke noget til. Jo, han havde da talt med min ejendomsmægler og de var blevet enige om mødes nede hos os ved middagstid.

I det samme kom både landmåler, ejendomsmægler og lærerparret i hver sin bil. Nu var der jo lige ved at blive opløb.

Ejendomsmægleren kom straks hen til mig og spurgte om jeg havde noget imod at han solgte jorden fra for så ville lærerparret købe bygningerne med to tdr. land jord. Jeg svarede, at det måtte han godt. På den betingelse at jeg ikke fik udgifter til landmåleren. Og at jeg fik den samme pris som for den samlede ejendom. Og det lovede han. Vi ville endda få mere ud af det, sagde han.

Så fulgtes vi ud i marken og så på jorden. Køberne blev enige om hvor jorden skulle skilles fra. Der blev sat nogle pæle i jorden hvor det skulle deles. Og så kørte de igen.

Et par dage efter ringede mægleren og sagde at nu kunne jeg godt begynde at se mig om efter et andet sted at bo, for handelen var så godt som i orden. Overtagelsen skulle ske den første juni. Så der var knap to måneder til vi skulle flytte.

Så pludselig fik vi travlt. Dagen efter så jeg i avisen at min egen mægler havde et hus til salg i Skamstrup.

Så jeg kørte op til ham og fik set et billede af huset og det så virkeligt godt ud. Jeg fik den besked at jeg selv kunne køre derop og kigge på det, naboen havde en nøgle så vi kunne komme ind.

Jeg startede bilen og kørte til Skamstrup. Men det viste sig at der ikke var nogen hjemme hos naboen. Hans kone var blevet indlagt med en blodprop. Enken som ejede huset var opereret i den ene hofte og var på rekreation. Så det eneste jeg fik set var haven. Og den så virkelig godt ud.

Jeg kørte hjem igen og dagen efter ringede jeg til mægleren og fortalte hvordan det var gået. Jamen så skal jeg køre jer derop, sagde han. Han havde en nøgle så vi kunne komme ind.

Da Inger kom hjem fra arbejde kørte vi op og så huset og blev enige om at det var rigtig velholdt.

Det var bygget i gule mursten i 1950 og der blev forlangt 375.000 kr. for det med 30.000 i udbetaling.

Da vi var kommet hjem igen, sagde jeg til mægleren, at jeg ville give 325.000 for huset. Og så udbetale ned til det faste lån og det kunne jeg regne ud at det ville blive ca. 251.000 kr. Mægleren svarede, at det troede han ikke at jeg fik det for. Jamen så giv hende 5.000 mere sagde jeg og så kørte mægleren hjem med den besked.

Dagen efter ringede han og fortalte mig at det var i orden med den pris jeg havde budt. Så nu fik vi pludselig meget travlt. Vi skulle jo så jorden til på ejendommen da de nye først skulle overtage den til juni. Så jeg fik den nye ejer til at så raps og kunstgøde.

Og Frank var os behjælpelig med alt det andet. Der var også en hel del der skulle ryddes op og der var flere læs vi brændte. Efter så mange år får man jo samlet en hel masse som man ikke før har nænnet at smide væk.

Jeg havde også fået skrevet i slutsedlen, at vi skulle have lov til at komme til Skamstrup og så haven til inden vi skulle overtage huset. Så der måtte vi jo også køre et par gange.

Inger var imidlertid holdt op med at arbejde på fabrikken og var gået på efterløn. Der blev holdt en lille fest for hende og hun fik også udbetalt et pænt gratiale fordi hun havde været på fabrikken i 20 år. Hun fik også gaver fra sine arbejdskammerater. Ja, hun fortrød såmænd næsten at hun holdt op.

Da vi var nogenlunde færdige i marken begyndte vi så småt at pakke alt glas og porcelæn som vi ikke skulle bruge i det daglige.

Frank skaffede os flyttekasser fra en af hans bekendte. Karen og Bente var meget behjælpelige med at få alting pakket ned. Selv Franks kone Winnie kom og var med.

Så det gik meget smertefrit for os gamle.

Karen og Bente ryddede også op i staldene og fejede spindelvæv ned, så der kunne se lidt hæderligt ud når de nye skulle overtage det. Lisbeth og Benny som de nye ejere hed kørte jeg ind til og gav dem lov til komme ud til os og rode i haven hvis de havde lyst. Det ville de meget gerne. Så de kom næsten hver dag. Og jeg skal love for at der skete noget for de havde begge to en umådelig energi.

De kom næsten hver dag ind og fik en tår eftermiddagskaffe. Så sad vi og sludrede om forskellige ting som vedrørte ejendommen. Det hele var jo ukendt for dem. Så vi kom til at kende dem rigtigt godt. Og det var rigtig hyggeligt.

En dag jeg var i Skamstrup og plante lidt kartofler som jeg havde i urtepotter, for at få dem lidt tidligt frem, kom vores nye nabo, Karl Nielsen hed han, og hilste og bød os velkommen.

Karl sagde at nu ville de ønske de fik et lige så godt forhold til os som de havde haft til Thyra som skulle flytte.

Så for der en skælm op i mig og jeg svarede at for mit vedkommende blev der ingen problemer. Men min kone er meget vanskelig, han kiggede godt nok lidt bestemt på mig og sagde det passer nok ikke. Jeg kunne nok ikke lade være med at trække lidt på smilebåndet.

Men bagefter da vi kendte hinanden lidt bedre fortalte hans kone at han var kommet ind til hende med den historie. Og havde sagt, at det var sgu da ikke noget at sige. Men det gik nu over al forventning, for at sige det rent ud. Det er de bedste naboer vi nogen sinde har haft.

De nye ejere gav os lov til at blive boende til den anden juni fordi det var en lørdag. Så kunne børnene hjælpe os med at flytte. Og jeg skal love for at vi fik hjælp. Der var virkelig mandskab på.

For Karens ven, som vi godt nok ikke vidste det var dengang, tilbød at hjælpe os. Og så var der Karen, Bente og Frank og så naturligvis vognmanden og Inger.

Det var meget minimalt hvad jeg selv lavede. Jeg skulle bare stå i døren og sige hvor de forskellige ting skulle anbringes. Så det gik hurtigt med at få det hele læsset og så drog vi til Skamstrup. I forvejen havde Frank og jeg kørt et par små læs på en lille varevogn som Frank havde skaffet. Det var mest værktøj og haveredskaber og blomster. Det var vi da så fri for på selve flyttedagen. Inden Karen og Bente kørte hjem havde de næsten pakket det hele ud igen og lagt det pænt ind i skabene. Så det slap vi nu egentlig meget nemt over.

Nu kom der en travl tid for mig. Jeg fik en hel masse træ hjem og lavede indbyggede skabe i soveværelset. Det manglede der. Thyra, som boede der før os, havde kun haft almindelige klædeskabe og de passer jo ikke så godt til skråvægge. Og dem tog hun jo også med da hun flyttede.

Da jeg var færdig med skabene lavede jeg reoler til kælderen og et trappegelænder fik jeg også sat op.

Så lavede jeg en ny seng til gæsteværelset på loftet. Men så var det også ved at være som vi ville have det.

Kort tid efter vi var flyttet ind kom vores nye nabo Karl Nielsen og tilbød mig at han ville klippe hækken for mig. Han havde jo fundet ud af at jeg ikke havde så meget luft. Jeg sagde ja tak, og købte en ny elklipper. Så kunne han låne den når han skulle klippe sin egen hæk. Det blev dog kun til en gang, for allerede næste forår fik han konstateret lungekræft og blev opereret. Men levede derefter kun i få måneder og døde allerede i november 1991.

Det var meget hårdt at se ham den sidste tid, nu var vi jo kommet til at kende dem begge to rigtig godt og det var virkelig

gode naboer. Da vinteren var gået solgte hans kone Bertha huset og flyttede til Mørkøv. Hun kunne ikke klare den store have, da hun heller ikke var rask og havde haft flere blodpropper. Så det blev ikke noget langt naboskab. Men vi kører da jævnligt op og besøger hende.

En gang imellem kører vi en tur til Tølløse og hilser på de nye ejere af ejendommen. Vi har fået et fint forhold til dem, og det er meget spændende at se hvad de går og laver. De har næsten endevendt hele ejendommen.

Vi er også begyndt at komme lidt sammen med en af vore gamle naboer fra Tølløse, Helga Jensen, og mærkeligt nok først efter vi er flyttet. Hun var også blevet enke og solgte gården samtidig med at vi solgte og købte så et hus i Tølløse. På den måde fik vi jo lidt fælles interesser.

Mens jeg kørte med brød og Inger gik på arbejde havde vi jo heller ikke meget tid til selskabelighed. Vores bekendtskab startede med at jeg ompolstrede en lænestol for hende og så blev vi inviteret til en kop kaffe en aften.

Herefter så vi ikke meget til hinanden før vi tilfældigt solgte ejendom på samme tid. Nu går vi gerne ind og hilser på hende når vi er en tur i Tølløse. Helga har da også været et par gange her, så det bekendtskab har vi haft megen glæde af.

I marts 1991 fejrede vi min 70 års fødselsdag og det var med spisning i Skamstrup Forsamlingshus. Den varme mad fik vi fra en slagter i Mørkøv, som har specialiseret sig i varm mad ud af huset. Og det var meget vellykket. Da vi havde spist tog vi hjem til os selv og drak eftermiddagskaffe. Så havde vi selv lavet oksekødsuppe som vi fik til natmad.

Christian's 70 års dag

Af gæster var der min søster Elly og svoger Hasse fra Sverige, min lillesøster som bor på Møn, vores datter Birthe som bor i England og så selvfølgelig vore tre andre børn, Bente, Karen og Jens samt deres børn og Erik. Så var der Ingers søster Aya og hendes mand Viggo. Der var Ingers bror John og hans kone Inga, Johns datter og svigersøn som er advokat og havde ordnet papirerne på vores hushandel. Der var også vores gode naboer Karl og Bertha. Og Winnie og Frank som havde hjulpet os så meget de sidste år vi havde ejendommen i Tølløse og som også hjalp os meget da vi flyttede til Skamstrup. Det var en rigtig god dag og med masser af gaver.

Christian og Inger sommeren 1991

Ret efter i februar 1992 fejrede vi Ingers 65 års dag med de samme gæster bortset fra Karl som nu var død. Det blev også en god fest.

Jeg havde skrevet en sang til lejligheden om hele vores levnedsløb, på melodien "Nu dages det brødre" og den vakte megen jubel og blev sunget flere gange. Også den begivenhed blev en rigtig god fest.

Nu går tiden for det meste om vinteren med at løse kryds og tværs. Og som I ser med at skrive mine erindringer. Om sommeren har vi jo haven og drivhuset. Og der er Inger jo en meget stor hjælp med det strengeste arbejde da jeg ikke har så meget luft.

For tiden er vi i gang med juleforberedelserne hvor børnene kommer hjem og fejrer jul sammen med os. Men for første gang må vi undvære Karen da hun i år skal fejre jul sammen med sin tilkommende mands familieovre i Jylland. Til gengæld kommer Ingers søster og svoger samt Eriks datter Anette så talmæssigt bliver vi lige så mange.

Vinteren er ved at være forbi og der er ved at være lidt, varme i luften. Jeg glæder mig til at komme lidt ud i haven igen og se solen. Vinteren har for mig været en lang og trist tid, og jeg har ikke haft det så godt med mine lunger i det fugtige vejr.

Så jeg har ikke været ret meget udendørs, nærmest kun når vejret har været godt.

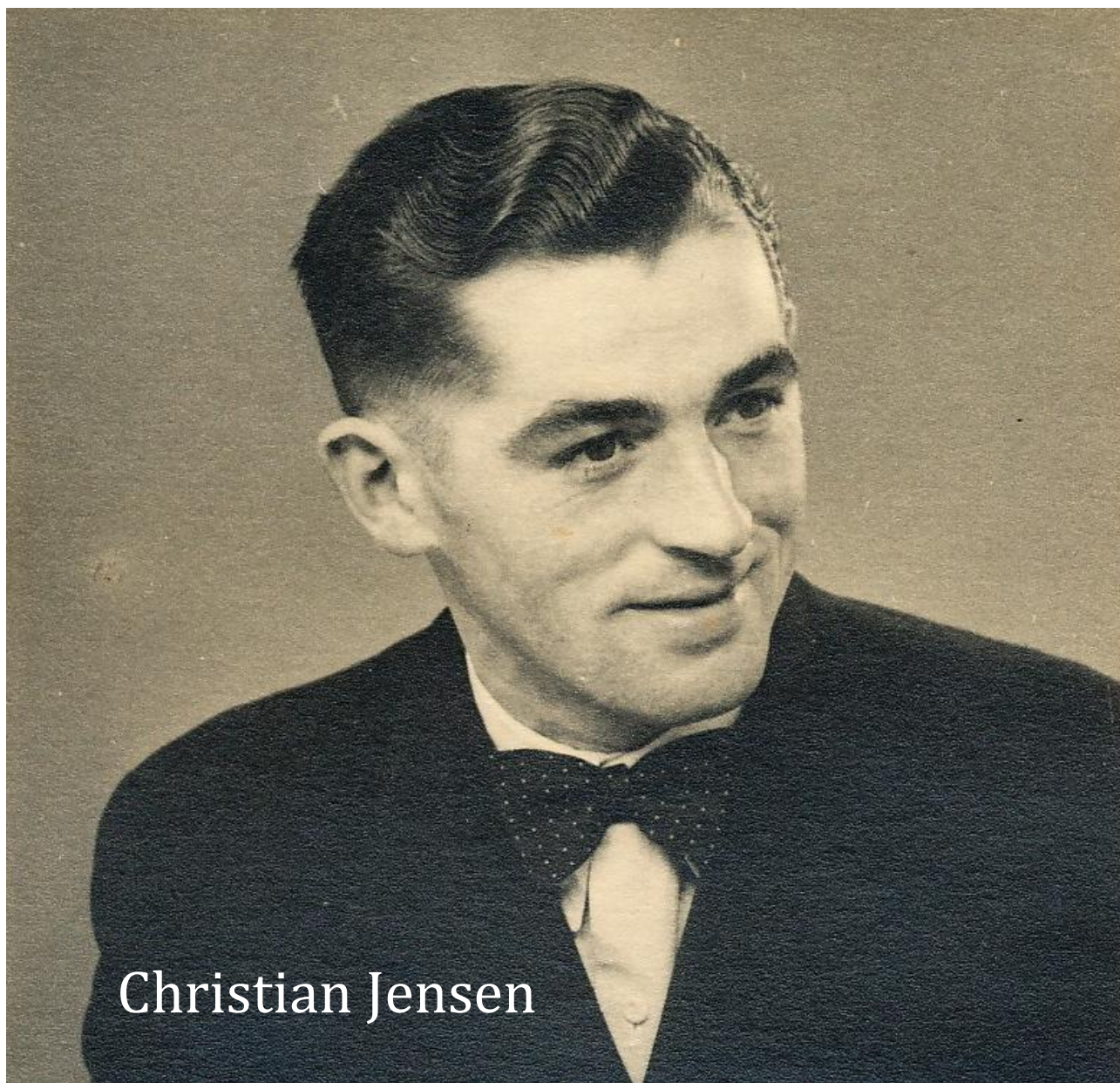
I efteråret fik vi kørt 6 kubikmeter grus på vores lerede havejord, så nu håber jeg den bliver noget lettere at arbejde med for Inger. Den 22. maj er vi inviteret til stort bryllup hos Karen og Lars i Roskilde. Der kommer vist næsten 70 gæster, og det bliver med musik og dans bagefter. Lars er en meget flink fyr som er langturschauffør og kører til udlandet for et stort vognmandsfirma på Fyn. Han er undertiden på farten i 14 dage af gangen, og har så fri i nogle dage.

Karen og Lars har kendt hinanden 7-8 år og de har da også en søn sammen og har boet sammen i mere end et år.

Så man kan jo nok sige at det er efter moden overvejelse at de nu gifter sig. Til lykke med det. Jeg har allerede skrevet deres bryllupssang.

Inger har gået til seniordans i Mørkøv en gang om ugen hele vinteren. Så hun kommer ud og taler med andre mennesker og så går tiden jo også lidt bedre. Og så er hun fri for at høre på min hoste i den tid.

Jeg vil slutte af. Det var i meget store træk mit livs erindringer hvis ellers nogen gider læse dem.

Efterskrift med en omtale af de dramatiske stunder i mit liv, som jeg syntes skal med for helhedens skyld.

Kort tid efter vi var flyttet ind på ejendommen i Tølløse kom vores nabo og bød os velkommen til egnen. Samtidig sagde han, at hvis vi manglede noget, så kunne vi låne alt hos ham, undtagen penge og det blev sagt så det ikke var til at misforstå. Men det havde jeg nu heller aldrig drømt om at bede ham om. Jeg syntes godt nok at han virkede mig et nummer for slesk. Men jeg lod som ingenting og så gik han igen.

Et stykke tid efter kom han igen. Jeg kom til at nævne at jeg skulle ud i grusgraven efter et læs grus. Jamen så syntes han da bestemt at jeg skulle låne hans gummiged. Jeg havde dengang kun en stiv kassevogn, og kunne da godt se at det var bedre at køre på gummihjul. Så jeg sagde ja tak og lånte så vognen. Jeg hentede gruset og afleverede vognen igen og sagde pænt tak for lån.

Dagen efter talte jeg med ham igen, og da sagde han at vognen var punkteret på det ene hjul. Det havde jeg nu ikke opdaget. Men den kan jo have tabt luften efter jeg havde afleveret den. Så jeg tilbød så at betale det som det ville koste at få den lappet. Men nej, det ville han slet ikke høre tale om. Det kunne jo også være sket for ham selv sagde han. Jeg gik så hjem med den besked. Men jeg var nu ikke særlig glad for det.

Nogle dage efter kom hans søn og spurgte om han kunne leje min jagt. Han var ivrig jæger. Og det kunne han da godt. Han spurgte så hvad jeg skulle have for den. Jeg spurgte om han ville give 25 kr. og det ville han meget gerne. Så mente jeg at vi var ude over den sag. Men jeg tog grundigt fejl.

For et par dage efter da jeg igen kom til at tale med min nabo syntes jeg godt nok han så lidt underlig ud. Og pludselig kogte han over og sagde rigtig indædt, du skylder mig også for at få lappet det hjul du punkterede. Nå, svarede jeg. Jeg synes du sagde, at du ikke ville have noget for det. Ja men når du kan tage noget for dit så kan jeg også tage noget for mit sagde han.

Hvad har jeg nu taget for meget for, sagde jeg. Jo det var den jagt, jeg havde lejet ud til hans søn. Det var helt hen i vejret at jeg skulle have 25 kr. for den. Jeg mente, at det var billigt, så jeg svarede. Hvis din søn synes han har givet for meget for jagten, så kan du sige til ham, at han kan komme ned til mig. Så skal han få sine penge tilbage og så beholder jeg min jagt selv. Så gik jeg hjem, for han var ikke videre hyggelig at tale med.

Nogle dage efter kom sønnen og jeg fortalte så hvad hans far havde sagt. Kaj svarede, du skal ikke regne med hvad han siger, for han er tosset i hovedet. Kaj ville ikke af med jagten. Men hans far ville ikke hilse på mig i flere måneder efter. Hvis vi gik forbi hinanden kiggede han bare den anden vej, det var et meget kedeligt forhold at have til sin nærmeste nabo. Og jeg var også meget ked af det.

Jeg fandt da også hurtigt ud af at han var en herre som var meget vanskelig at stille tilpas. Efter jeg kom til snakke med andre som boede i nabolaget fik jeg da også den samme besked. De havde alle sammen været uvenner med ham, og en af dem havde han ikke hilst på i flere år. Men på skift holdt han sig gerne på talefod med en af dem. Nu var det altså blevet min tur til at stå for skud.

Der gik så en 3-4 måneder hvor han ikke ville hilse. Så en dag vi mødtes på vejen var han åbenbart blevet træt af at gå og surmule, for pludselig hilste han. Og grædefærdig begyndte han at snakke om, at han ikke syntes vi skulle, gå og være uvenner.

Jeg svarede ham at jeg havde da aldrig været uvenner med ham.

At han havde været uvenner med mig kunne jeg jo ikke gøre for. Men nu kom vi så på talefod igen.

Der gik nu ikke mange måneder før det blev galt igen. Han havde vejret ud af vores markvej, fordi han havde 4 tdr. land for enden af vores jord. Så en dag han havde været i marken, kom han farende ind i køkkenet til os, med fråden stående ud af munden.

Vi sad og hyggede os over en kop eftermiddagskaffe. Jo min forbandede køter havde bidt hans grønlanderhund i det ene bagben og det ville han fanden gale mig ikke finde sig i.

Børnene begyndte at græde da de så hans ubændige raseri, så da jeg syntes han havde skabt sig længe nok, mistede jeg vist nok tålmodigheden. Jeg spurgte ham om han kunne se der var et hul i muren derhenne. Jeg pegede på døren. For så er det altså ud sagde jeg.

Han troede vist først det var min spøg. Men da han ikke gjorde tegn til at gå tog jeg ham i armen og hjalp ham ned af trappen. Så sagde jeg, farvel Aksel Nielsen. Og så gik han hjem.

Hans hævn var ikke længe om at vise sig. Få dage efter fik vi brev, at der ville komme hegnssyn. Han havde anmeldt mig til Hegnssynet for jeg havde en syrenhæk hvor der stak nogle grene ind over hans mark. Og nu skulle de altså fjernes, og det måtte vi jo så gøre. Men ikke nok med det. Der ville også komme en åstedsforretning, på grund af at mit møddingsvand løb ud over vejen og det ville han altså ikke finde sig i.

Så nu kom der tre mand fra kommunen og skulle se på den sag. Da de havde set lidt på tingene trak de mig lidt til side og sagde, at de kunne godt se at det var noget pjat.

Men for at få fred måtte jeg hente de kantsten jeg skulle bruge ganske gratis på kommunens materielplads og skulle så lave en rendesten som vandet kunne løbe i. Til gengæld skulle Aksel Nielsen så fylde op omkring den med sten og grus.

Jeg lavede så rendestenen. Men Aksel Nielsen glemte at fylde op omkring den. Derimod sendte han igen bud til hegnssynet med den begrundelse, at det ikke var tilfredsstillende som jeg havde lavet det. De kom så igen endnu en gang. Da de så han ikke havde fyldt op blev de noget sure, og så fik han ellers den besked at de ikke gad rende der hver dag for det pjat og hvis han ville længere med den sag måtte han gå rettens vej.

Så fik jeg da endelig fred for ham. Nu kiggede han så igen til den anden side når vi tilfældigt mødtes på vejen. Men nu havde jeg besluttet at jeg helst ville være uvenner med ham, for så vidste jeg da i det mindste hvor jeg havde ham. Nu blev det sådan, at hvis vi omtalte ham derhjemme, var det kun under navnet "fjenden".

Nu gik der vel et års tid hvor vi havde fred for ham. Men så en gang hen på efteråret havde han set, vi havde tre ænder som havde nippet lidt i hans roeblade og så passede han mig op for at fortælle mig at han ikke ville finde sig i det. Jeg svarede "du kan jo bare sende bud til kommunen så de kan kigge på det, det plejer du jo ikke at være så bange for". Så fik han pludselig travlt med at komme hjem.

Sidst i halvtredserne var der en anden begivenhed som nær havde sat sindene i kog. Jeg havde købt to jerseykøer, og som følge af at de som bekendt har betydelig federe mælk end røde køer, steg fedtprocenten hos kontrolassistenten med godt 2 % mens den på mejeriet stadigvæk holdt sig på det samme.

Det gentog sig i fire uger. Så kom kontrolassistenten igen. Og han fik stadigvæk en forskel på godt og vel 2 %.

Så begyndte jeg at blive godt sur, vi fik jo afregning efter fedt %. Så det vil sige at jeg blev snydt for en tredjedel af mine mælkepenge.

Jeg ringede til mejeribestyreren og spurgte ham om han ikke havde lagt mærke til at jeg havde fået jerseykøer for der var noget galt med min fedt %. Han bedyrede, at han gjorde det så rigtigt som han kunne. Så sagde jeg prøv nu lige at tage en ny fedtprøve og se hvad den siger for det her bliver jeg ikke ved med at stå model til.

Et par dage efter kom der en seddel fra mejeriet, og nu passede fedt % sammen med kontrolassistentens, og så havde han rettet den fire uger tilbage. Nu blev jeg ærlig talt rigtig sur på ham, for jeg syntes der var noget der kunne tyde på at det var noget han skrev af fra den ene uge til den anden med små variationer, og ikke havde noget med virkeligheden at gøre.

Så jeg tog en rask beslutning, jeg ville meldes ud af mejeriet. Jeg ringede så til formanden og forelagde ham sagen og fortalte ham, at jeg ville meldes ud, og han virkede også meget forstående, men bad mig om jeg ikke kunne vente til efter generalforsamlingen. Den skulle holdes ca. 3 uger efter, og det sagde jeg så ja til.

Jeg troede, at det var på grund af at sagen skulle behandles på generalforsamlingen. Da dagen kom tog jeg op til mødet. Men der blev ikke nævnet et ord om min sag. Derimod trådte hele bestyrelsen tilbage og der blev valgt en ny. Og samtidig kom der også en ny formand. Så nu kunne jeg jo bedre forstå hvorfor den gamle formand ville have mig til at vente med at melde mig ud.

Dagen efter ringede jeg så til den nye formand, og sagde at jeg ville meldes ud. Jeg kunne jo godt høre på ham at det ikke rigtigt passede ham, men jeg holdt fast ved at jeg ville meldes ud.

Så om aftenen kom han ud til os for at overtale mig til at blive, og han snakkede og snakkede til kl. var over halvtolv om aftenen. Men jeg holdt stædigt fast på at jeg ville meldes ud.

Til sidst sagde han at jeg måtte være klar over at jeg ville komme for retten med krav om erstatning. Jamen det er der ikke noget at gøre ved, sagde jeg. Jeg havde jo allerede meldt mig ind i et andet mejeri. Det syntes jeg heller ikke jeg kunne løbe fra. Så endelig gik han da hjem.

Jeg begyndte så at levere mælk til mit nye mejeri og det viste sig da også hurtigt at jeg fik ca. 150 kr. mere i mælkepenge om ugen. Så jeg havde jo ikke noget at fortryde. Der gik da heller ikke så lang tid før der kom et brev om at jeg skulle møde i retten på en bestemt dato og klokkeslæt, og mejeriet forlangte 1.280 kr. i erstatning.

Nu fik jeg travlt med at finde en advokat til at støtte mig lidt. Så kom dagen for retsmødet, og jeg skal ærligt indrømme at jeg ikke var særlig stolt over at blive slæbt derud, men der var jo ikke noget at gøre ved det.

Først holdt mejeriets advokat en lang tale. Jeg tror den varede tre kvarter, om alle de ulykker der kom over mejeriet når de nu måtte undvære mig som leverandør, og det måtte de selvfølgelig have erstatning for. Og det var så regnet så nøjagtigt ud som til 1.280 kr.

Så fik min advokat ordet, og han begyndte med at fortælle hvorfor jeg havde meldt mig ud. Nemlig fordi at jeg følte at jeg blev snydt. Men han blev hurtigt bremset af anklageren med at det slet ikke kom sagen ved. Denne sag drejede sig kun om hvor meget mejeriet tabte ved at miste mig som leverandør og hvis jeg ville længere med det andet, så måtte jeg lægge sag an mod mejeribestyreren.

Dommeren bad dog om at se mine beviser og da han havde set dem, sagde han, at han ville nok synes at det var lidt rigeligt mejeriet forlangte i erstatning. Han syntes at 400 kr. ville være mere passende, og spurgte så om vi kunne gå med til et forlig.

Jeg sagde så til min advokat, at jeg syntes jeg kunne høre på stemningen, at jeg ville blive dømt til at betale 400 kr. i erstatning og om han ikke mente at vi skulle tilbyde dem det, til gengæld skulle mejeriet så betale sagens omkostninger.

Han var nu ikke så sikker på at jeg ville blive dømt, men det måtte jeg jo selv bestemme, og så tilbød jeg de 400 kr. Men det tilbud ville formanden for mejeriet ikke tage imod. For som han sagde, ville han ikke være bekendt at komme hjem til medlemmerne og fortælle at han havde fået 400 kr. og så skulle betale en retssag der var langt dyrere.

Men dommen kom til at lyde på nøjagtigt det som jeg havde tilbudt. Og jeg var glad for, at jeg var sluppet ud af det med skindet på næsen. For det er nu ikke lige retssager jeg sværmer mest for.

Få år efter blev mejeriet nedlagt og så var den æra slut. Der gik et par år hvor jeg ikke talte med formanden. Men da jeg overtog møllen kom han derhen en dag og ville købe sødmælkserstatning som jeg handlede med der. Han blev siden en af mine bedste kunder, og vi blev de bedste venner af verden.

Det var en omtale af de dramatiske stunder i mit liv, og ud over det har det såmænd gået meget stille og fredeligt, men jeg syntes lige det skulle med for helhedens skyld.

På min 50 års fødselsdag dukkede "fjenden", som jeg kaldte ham også op, sammen med en anden nabo med en flaske vin, for at gratulere mig.

Det var lidt pinligt, da vi ikke havde hilst på hinanden i flere år.

Vi var jo lidt i tvivl om hvad vi skulle sige til hinanden, så det blev mest mig og hans følgesvend der førte ordet.

Men senere kom vi da nogenlunde på talefod. Men det helt store venskab blev det nu aldrig, dertil havde vi nok været i gennem lidt for mange sammenstød.

I flere år blev hans børn også forbudt at gå ned og lege med vores børn. Men så gik vores bare ned og legede med hans, og det fungerede også udmærket. Vi syntes ikke rigtigt, at det var noget at blande børnene ind i vores stridigheder. Senere efter vi kom lidt på talefod fik de da også lov til at gå ned til os igen.

Efterhånden da jeg overtog møllen og senere brødturen, og Inger også begyndte at gå på arbejde havde vi jo heller ikke så megen tid til at gå og genere hinanden.